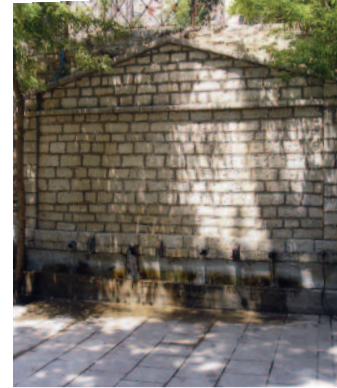

ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ (ΑΘΗΝΑΣ - ΠΕΙΡΑΙΑ)
 Γούναρη 21-23 Τ.Κ. 18531 Πειραιάς • Τηλ/Fax: 210 4132618
 web site: www.adelfotisgardikioton.gr • e-mail: adelfotisgardikioton@a4pro.gr
 ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' • ΕΤΟΣ 3ο • Αρ. Φύλλου: 12 • Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2008

Εκλογές στην Αδελφότητα Γαρδικιωτών Τρικάλων (Αθήνας - Πειραιά) την Κυριακή 23 Νοεμβρίου 2008 ώρα 10:00 π.μ. - 18:00 μ.μ.

Μετά το καλοκαιρινό χαλάρωμα, τις διακοπές και την ξενοιασιά... νάμαστε πάλι όλοι εδώ να συνεχίσουμε τις υποχρεώσεις μας ταγμένοι στο καθήκον της καθημερινότητας.

Αφού βάλαμε σε μια λογική σειρά και ιεραρχήσαμε κατά κάποιο τρόπο τα καθημερινά, να προχωρήσουμε στην τακτοποίηση των υποχρεώσεών μας που αφορούν το σύλλογό μας.

Σας θέλω όλους ζωντανούς και ενεργητικούς να ασχοληθούμε με το συλλογό μας εν όψει των εκλογών που πλησιάζουν.

Θέλω τα νιάτα να δώσουν το "παρών" ενεργητικά και πάντα πίσω τους θα υπάρχουμε εμείς οι μεγαλύτεροι να τους βοηθάμε με την πείρα μας και τις τυχόν γνωριμίες μας.

Με οδηγό τους νέους μας, με την καθαρή σκέψη και τη συγκροτημένη άποψη να βοηθήσουμε το Συλλογό μας να πάει μπροστά, να ανέβει ψηλά να κάνει διάφορες εκδηλώσεις, να φέρει κοντά όλους τους πατριώτες μας.

Ετοιμαστείτε λοιπόν για τις εκλογές που θα γίνουν στις 23 Νοεμβρίου 2008 ημέρα Κυριακή να δώσουμε το "παρών" όλοι ενεργά.

Δεχόμαστε συμμετοχές των υποψηφίων στα γραφεία της Αδελφότητας στις 17-18-19 Νοεμβρίου τις ώρες 18:30 έως 21:30.

Ο Πρόεδρος

Εκδηλώσεις που πραγματοποίησε ο Ευεργετικός Σύλλογος Γαρδικίου - Αθαμάνων «Οι Άγιοι Ανάργυροι» στο πανέμορφο Γαρδίκι Πλέον των 2.000 ατόμων υπολογίζεται ότι παραβρέθηκαν στην εκδήλωση

Μέσα στα πλαίσια των πολιτιστικών, λαογραφικών και ευεργετικών δραστηριοτήτων του Συλλόγου που απορρέουν από το άρθρο 3 του καταστατικού του, προγραμματίστηκε για το έτος 2008 διάφορες εκδηλώσεις πολιτιστικού, θρησκευτικού και φιλανθρωπικού χαρακτήρα.

Έτσι στις 9 Αυγούστου 2008 πραγματοποιήθηκε στο Γαρδίκι την καθιερωμένη ετήσια εκδήλωση «Γαρδικιώτικο Γλέντι» στην πλατεία του χωριού με σκοπό την διάδοση και συνέχιση της παράδοσης, του πολιτισμού και της ιστορίας του χωριού, αλλά και για την ψυχαγωγία των Γαρδικιωτών και φίλων, οι οποίοι τους θερινούς μήνες που επισκέπτονται το χωριό αδημονούν τότε θα ακούσουν το παραδοσιακό κλαρίνο για να φέρουν μερικές στροφές κάτω από τον πλάτανο. Ευτυχώς όμως η ανησυχία τους αυτή βρίσκει τη λύση τόσο με τις εκδηλώσεις του Συλλόγου όσο και με τις εκδηλώσεις της

τριήμερου πανηγύρεως τον 15 Αύγουστο που πραγματοποιείται υπό την αιγίδα του Δήμου Αιθίων.

Η φετινή εκδήλωση ξεκίνησε από τον δρόμο Αγίου Αθανασίου στις 9 το βράδυ. Μπροστά πήγαιναν τρία άλογα με καβαλάρηδες ντυμένους με παραδοσιακές στολές, ακολουθούσε το φλάμπουρο και η σημαία του Συλλόγου (η παντιέρα όπως την αποκαλούσαν οι προγονοί μας) και τα όργανα.

Στη συνέχεια τα χορευτικά του Συλλόγου και πλήθος κόσμου τραγουδώντας όλοι μαζί παραδοσιακά τραγούδια, όπως τη Γαλαξιδιώτισσα, Κάτω στο Ρέμα το Βαθύ, και άλλα. Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος η πλατεία ήταν κατάμεστη από κόσμο.

Η εκδήλωση αυτή αποτελεί αναβίωση της παλιάς εκδήλωσης, την οποία ο Σύλλογος διοργάνωνε την 1η Ιουλίου στο εξωκλήσι των Αγίων Αναργύρων από της ιδρύσεώς του το 1904 έως τις αρχές της 10ετίας του 1920, όταν

Από την απονομή αναμνηστικής πλακέτας στους Σωτήρη Τόγελο, Σωτήρη Γοργογέτα και Σωτήρη Σγούρο (αντι αυτού ο γιός του) στις 9-8-2008 από τον Ευεργετικό Σύλλογο Γαρδικιωτών Αθαμάνων στην πλατεία Γαρδικίου κατά την εκδήλωση του Συλλόγου

γκρεμίστηκε εκ βάθρων το εξωκλήσι. Ήταν ένα μικρό πανηγύρι για τους Γαρδικιώτες κτηνοτρόφους που επέστρεφαν από τα χειμαδιά για το ξεκαλοκαίριό και η αρχή του νυφοδιαλέγματος και των προξενιών.

Ακολούθησε ο χορός των χορευτικών τμημάτων υπό την καθοδήγηση του χοροδιδασκάλου **Θανάση Παπαγεωργίου**.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος του Συλλόγου **Σωτήρης Μπουντούρης**, αφού καλωσόρισε εκ μέρους του Δ.Σ. όλους τους προσκεκλημένους, σε σύντομη ομιλία του ανέφερε τα εξής: Σκοπός της αποψινής εκδήλωσης είναι να πε-

ράσουμε όλοι μαζί μια ευχάριστη βραδιά με κέφι, χορό και τραγούδι. Αποτελεί παράδοση για το χωριό μας η αποψινή βραδιά. Αναβιώνουμε τα ήθη, έθιμα και παραδόσεις για να μη χάσουμε την ιστορία μας, την πολιτιστική μας κληρονομιά και τις ρίζες μας. Είναι χρέος μας να συνεχίσουμε την εκδήλωση αυτή όπως και πολλές άλλες που έχουν τον αυτό σκοπό.

Σύντομο χαιρετισμό απηύθυνε και ο Δήμαρχος Τρικάλων κ. **Μιχάλης Ταμήλος**, ο οποίος πλέκοντας το εγκώμιο του Συλλόγου είπε και τα εξής: Είναι

Συνέχεια στη σελ. 8

Σ' αυτό το φύλλο

- Πατριδοτοπικάσελ. 2
- Βησσαρίων Σωτ. Αγορίτσας.....σελ. 2
- Πάνος Μειντάνης (ή Μεγδάνης)σελ. 2-3
- Το Γαρδίκι εκτός από επιστήμονες βγάζει και Ολυμπιονίκες Εύη Πλεξίδασελ. 4
- Σύντομη Ιστορία του Γαρδικίουσελ. 5

- Στον Ασπροπόταμο το πρώτο Green Festivalσελ. 5
- Κοινωνικά.....σελ. 6
- Επιστολές που λάβαμεσελ. 6
- Προπολεμικοί οργανοπαίχτες και τραγουδιστέςσελ. 6
- Δημοσθένης Βλαχαγγέλης Ο κορυφαίος λαουτιέρης και τραγουδιστής του Ασπροποτάμουσελ. 7
- Η παλιά Βλαχόστρατα Τρικάλων - Γαρδικίουσελ. 7

ΠΑΤΡΙΔΟΤΟΠΙΚΑ

• Οι ΔΙΑΚΟΠΕΣ του καλοκαιριού πέρασαν. Το χωριό μας Γαρδίκι, έστω και για δύο μήνες, μας απόλαυσε. Το γλεντήσαμε στην πλατεία, κάτω από τα πλατάνια τα μεσημέρια και τα βράδια και υπό τον μουρμουριστό ήχο της πετρόκτιστης βρύσης.

• Οι παραλίες και οι δαντελωτές ακρογιαλιές της λοιπής πατρίδας μας μάς υποδέχτηκαν με αγάπη.

• Οι μικρές επισκέψεις μας σε αλλοδαπές χώρες μας άφησαν αναμνήσεις.

• Τα ελατόδασα και οι πλατανιώνες της πατρικής μας γης μας εφοδίασαν με δρο-

σιές και οξυγόνο. Και τώρα "κάθε κατεργάρης στον πάγκο του". Οι νέοι στη δουλειά, τα παιδιά στο σχολείο και οι γέροι στην ψυχαγωγία τους, όπως αυτοί τη γνώθουν. Οι ομαδικές χειμωνιάτικες εκδρομύλες κάνουν καλό καθότι τα γηρατιά θέλουν το ραχάτι τους.

• Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΩΝ και η συντακτική επιτροπή της εφημερίδα μας εύχονται σε χωριανούς, φίλους και αναγνώστες, καλή δύναμη, υπομονή στην εργασία και ΚΑΛΟ ΧΕΙΜΩΝΑ!

Από την πνευματική ζωή και κίνηση

ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ ΣΩΤ. ΑΓΟΡΙΤΣΑΣ

Στις 26 Ιουλίου 2008, ημέρα Σάββατο, εορτή της Αγίας Παρασκευής, στον Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου Νικαίας στη Λάρισα, πραγματοποιήθηκε η χειροτονία σε διάκονο του **Βησσαρίωνα Αγορίτσα** του Σωτηρίου και της Ελευθερίας (το γένος Βησσαρίωνα Μπαταγιάννη).

Για τον προσδιορισμό της χειροτονίας έγραψε και ο τοπικός τύπος της Λαρίσας, δεδομένου ότι παραβρέθηκαν εκπρόσωποι της Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συγγενείς - φίλοι και πάρα πολύς κόσμος. Το χρονικό της χειροτονίας έχει ως εξής:

Στις 7 π. μ. οι καμπάνες της εκκλησίας ηχούν χαρμόσυνα και την ίδια στιγμή τρεις ιεράρχες συναντώνται μπροστά στον προαύλιο χώρο του Ιερού Ναού. Πρόκειται για τους Μητροπολίτες Θεσ/νίκης κ. Άνθιμο, τον Μητροπολίτη Λαρίσης κ. Ιγνάτιο και τον Επίσκοπο Αγγλίας και Λονδίνου Ναζιανζού κ. Θεοδώρητο. Μαζί τους ήταν και Ιεροδιάκονοι, Αρχιμανδρίτες και πολλοί ιερείς. Στην ψαλμωδία συμμετείχε η χορωδία Λαρίσης με πρωτοψάλτη τον Αρχιμουσικό κ. Αθανάσιο Παναγιώλη. Την χειροτονία πραγματοποίησε ο Μητροπολίτης Θεσ/νίκης κ. Άνθιμος συνεπικουρούμενος απ' όλο το Ιερατείο, για να αναφωνήσει όλο το εκκλησίασμα το ΑΞΙΟΣ!!! (τρεις φορές) στον νεοφώτιστο Ιεροδιάκονο πατέρα Βησσαρίωνα. Στους σύντομους λόγους τους και οι τρεις Μητροπολίτες αναφέρθηκαν ξεχωριστά ο καθένας με τα καλύτερα λόγια για τον πατέρα Βησσαρίωνα, που είχαν την τιμή να τον γνωρίσουν από τα φοιτητικά του χρόνια και τη στρατιωτική του θητεία στην Αλεξανδρούπολη, που υπηρετούσε ως έφεδρος Αξιωματικός. Προικισμένος με πολλά χαρίσματα, που του έδωσε ο θεός, αφήνει τα εγκόσμια για να αφοσιωθεί με ζήλο και να υπηρετήσει τον ιερό κλήρο της Εκκλησίας της Ελλάδος. Ό,τι και να πούμε, είναι λίγα, για τον πατέρα Βησσαρίωνα, αναφέρθηκαν οι τρεις Μητροπολίτες συγκινημένοι γι' αυτή τη μεγάλη απόφαση να λάβει το ένδυμα του ιερού κλήρου που λέγεται ράσο. Φωτισμένη προσωπικότητα, με αδαμάντινο χαρακτήρα, διακρίνεται για το ήθος του και την ταπεινοφροσύνη του, την τιμιότητα και την πληθωρική επιστημονική του κατάρτιση για να

γίνει υπηρέτης της ορθόδοξης εκκλησίας μας. Και όπως αναφέρει ο Ισαάκ ο Σύρος: «Τα χαρίσματα του θεού έρχονται μόνα τους, αν ο τόπος της καρδιάς είναι καθαρός». Έτσι, ο θεός πήγε και φώλιασε στην καρδιά του πατέρα Βησσαρίωνα και του έδωσε τη μεγάλη και Αγία δύναμη να γίνει ένας καλός ποιμένας για να τον εκπροσωπήσει τον χριστευόμενο εκκλησίασμα.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ

Με ιδιαίτερη χαρά και συγκίνηση αναφέρθηκε ο πατέρας Βησσαρίωνας γι' αυτή τη μεγάλη απόφαση να λάβει τον πρώτο βαθμό της ιεροσύνης σε ιεροδιάκονο. Αφού ευχαρίστησε πρώτα τους τρεις Μητροπολίτες, τους Αρχιμανδρίτες, τους ιερείς, τους ιεροδιακόνους, την χορωδία Λαρίσης, που συνέβαλαν τα μέγιστα και κοπίασαν για όλη αυτή την τελετή της χειροτονίας, εν συνεχεία ευχαρίστησε τους γονείς του, για την ανατροφή και την παιδεία που του παρείχαν στα σχολικά μαθήματα και τις ανώτατες σπουδές του, τον αδελφό του για την ηθική συμπαράσταση σ' αυτή την διαδικασία και, ιδιαίτερα την σύζυγό του Σταυρούλα για τη συγκατάθεση να γίνει κληρικός. Στη συνέχεια ευχαρίστησε συγγενείς, φίλους και όλο το εκκλησίασμα για την συμπαράστασή τους. Μετά τη λήξη της θείας λειτουργίας, όλο το εκκλησίασμα χαιρέτησε και ασπάσθηκε τον ιεροδιάκονο πατέρα Βησσαρίωνα και του ευχήθηκε ΠΑΝΤΑ ΑΞΙΟΣ!

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΣΕ ΙΕΡΕΑ

Την Κυριακή 14 Σεπτεμβρίου 2008, εορτή του Τιμίου Σταυρού, ο ιεροδιάκονος Βησσαρίων Αγορίτσας έλαβε τον δεύτερο βαθμό της ιεροσύνης και χειροτονήθηκε ιερέας στον Ιερό Ναό του Αγίου Κωνσταντίνου Λαρίσης από τον Σεβ. Μητροπολίτη κ. Ιγνάτιο και ανήκει πλέον στην δικαιοδοσία της Ιεράς Μητρόπολης Λαρίσης. Κατάμεστη η εκκλησία αναφωνώντας και πάλι το ΑΞΙΟΣ!!! προς τον πατέρα Βησσαρίωνα. Το ήθελε πολύ και του ΑΞΙΖΕΙ.

Γιώργος Θεσσαλός

Σημ.: Ο πατέρας Βησσαρίων Αγορίτσας σπούδασε Μηχανολόγος Ηλεκτρολόγος, πληροφορική με μεταπτυχιακές σπουδές στα Δίκτυα Τηλεπικοινωνιών. Διδάσκει Βυζαντινή Μουσική και παράλληλα είναι φοιτητής της θεολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ

Η Αδελφότητα Γαρδικιωτών σεμνύνεται και επιχαίρει για την αξιόπαινη χειροτονία σε ιεροδιάκονο και στη συνέχεια σε ιερέα, τον συγχωριανό μας Βησσαρίωνα Αγορίτσα, που ξεχωρίζει για το χαμηλό προφίλ του, την απλότητα στον βίο, την συμπεριφορά του, την ορθή κρίση και την ευθύτητα του χαρακτήρα του, του εύχεται υγεία, προσωπική-οικογενειακή και δύναμη στην υπομονή του να αφοσιωθεί με ξεχωριστή αγάπη και ζήλο στα νέα πνευματικά και χριστιανικά καθήκοντα της εκκλησίας μας. Τον παρακαλούμε να προσεύχεται για την ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΕΣ. ΠΑΝΤΑ ΑΞΙΟΣ! ΠΑΤΕΡΑ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΑ. Επίσης, η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΩΝ σε μελλοντική εκδρομή στο χωριό μας Γαρδίκι, θα προσπαθήσει να κάνει ένα συλλειτουργό μαζί με τους δύο συγχωριανούς μας ιερείς: Τον Παπαθανάση Κουμπή και τον νεοχειροτονηθέντα Βησσαρίωνα Αγορίτσα, στην εκκλησία του χωριού μας.

Ο Πρόεδρος
της Αδελφότητας Γαρδικιωτών
Γιώργος Βράκας

Πάνος Μειντάνης (ή Μεγδάνης)

Ο πρωταρματολός της Αθαμανίας - Γαρδικίου
- Αιθίκιας και γενικότερα της περιοχής Ασπροποτάμου

Α) ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

Η υπερλαμπρή Βυζαντινή Αυτοκρατορία (325 μ.Χ. - 1453) που επί 1128 χρόνια περίπου φώτισε Ανατολή και Δύση, Νότο και Βορρά με την εκτυφλωτική λάμψη των Ελληνοχριστιανικών ιδεωδών, και με την μοναδική ανδρεία των Ακριτών, των παλληκαριών, των ξεχωριστών, στο σύνολο Αυτοκρατόρων, των καταπληκτικών Πατριαρχών, του λαού και του κλήρου και αφού πάλαψε ηρωικά και αποφασιστικά κατά των ποικιλο-νυμων εχθρών (Περσών, Αβάρων, Αράβων, Ούννων, Γόθων, Οστρογόθων, Νορμαδών, Σταυροφόρων, Σέρβων, Αλβανών, Βουλγάρων, Ρώσων, Πετσενέγων κ.ά.) κλήθηκε να αντιμετωπίσει, τραυματισμένη και εξασθενημένη (αφού στο αναμεταξύ είχε καταλυθεί από την 4η Σταυροφορία το 1204 και είχε ανακτηθεί το 1261 από τους Βυζαντινούς), ένα νέο εχθρό από την Ανατολή, τους Σελτζούκους Τούρκους στην αρχή και αργότερα τους Οθωμανούς Τούρκους που είχαν κάνει την εμφάνισή τους περί το 1326.

Μεθοδικά οι Οθωμανοί Τούρκοι και εκμεταλλευόμενοι τις εμφύλιες δυναστικές έριδες ορισμένων Βυζαντινών Αυτοκρατόρων, την αδυναμία συγκρότησης Παμβαλκανικού Χριστιανικού μετώπου και την έλλειψη συγκρότησης Πανευρωπαϊκού μετώπου Χριστιανών υπό την ηγεσία του Πάπα και των Βασιλέων της Δύσης, τεμάχιζαν την Βυζαντινή Αυτοκρατορία στοχευμένα και μεθοδευμένα.

Την ακοίμητη φροντίδα των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων να διασφαλίσουν τα Ανατολικά σύνορα της αυτοκρατορίας από τους Οθωμανούς Τούρκους, εκμεταλλεύτηκαν οι Σέρβοι και το 1348 μ.Χ. (μετά τον θάνατο του Ιωάννη Αγγέλου από πανώλη) ο Γρηγόριος Πρελιούμπος, αξιωματούχος του Στέφανου Δουσάν με Σερβο-Αλβανικά στρατεύματα εισέβαλε στη Μακεδονία και Θεσσαλία.

Ως έδρα του είχε τα Τρίκαλα, ενώ την Ήπειρο κυβερνούσε ο Δεσπότης Συμεών ετεροθαλής αδελφός του Δουσάν. Την ίδια εποχή ο Αυτοκράτορας Καντακουζηνός ήταν απασχολημένος με τον πόλεμο εναντίον των Γενουατών και Βενετών. Το 1355 η Θεσσαλία κυβερνιέται από τον Στέφανο Δουσάν των Σέρβων. Το 1355 πεθαίνει ο Δουσάν και η εφήμερη Αυτοκρατορία του αρχίζει να κατακερματίζεται. Ο διάδοχός του Ούρεσης Ε' (1355-1371) δεν μπόρεσε να διατηρήσει το τεράστιο ετερόκλητο κράτος του. Διατηρήθηκε όμως η Ήπειρος και η Θεσσαλία με πρωτεύουσα τα Τρίκαλα υπό τον Συμεών και με τον τίτλο του Αυτοκράτορα.

Β) ΟΙ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ

Αρχές Μαρτίου του 1354, μετά από ένα μεγάλο σεισμό, που γκρέμισε τα τείχη πολλών πόλεων της Θράκης, στις οποίες περιλαμβάνονταν και η Καλλιόπολη, οι Τούρκοι εκμεταλλεύτηκαν αυτή τη φυσική καταστροφή και κατέλαβαν γρήγορα την Καλλιόπολη υπό τον Σουλεύμάν. Η κατάληψη της Χερσονήσου της Καλλιόπολης υπήρξε μεγάλο

Του Γιώργου Ηλ. Ζιάκα

Φιλολόγου - Αρχαιολόγου - Ιστορικού
Τ. επιμελητή Αρχαιοτήτων Ν. Τρικάλων

πλήγμα για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, αφού οι Τούρκοι πάτησαν και εξασφάλισαν Ευρωπαϊκό πλέον έδαφος. Το 1385 οι Τούρκοι κατέλαβαν τον Πρίλαπο και το Μοναστήρι, που ανήκαν στον Σέρβο Μάρκο Κράλιεβιτς. Την ίδια χρονιά φτάνουν μέχρι τον Αυλώνα της Β. Ηπείρου. Το 1386 κατέλαβαν την Ναισό. Το 1386 κατέλαβαν το Κίτρος (Κατερίνη) και τη Λάρισα. Το 1388 οι Τούρκοι κατέλαβαν το Τίρνοβο της Βουλγαρίας. Το 1389 (15 Ιουνίου) στο Κοσσυφοπέδιο (Κόσσοβο) οι Τούρκοι έδωσαν ιστορική μάχη, έχοντας ως επικεφαλής τον ίδιο τον Σουλτάνο Μουράτ Α' (1360-13..). Από πλευράς των Σέρβων ηγείται ο ηρωικός Βασιλιάς, Λάζαρος. Πριν τη μάχη ο Μουράτ δολοφονήθηκε από ένα νεαρό Σέρβο πολεμιστή τον ήρωα MILOS KOB... που παρουσιάστηκε ως αυτόμολος στο Σουλτάνο. Ωστόσο η πειθαρχία του τουρκικού στρατού δεν κλονίστηκε. Αμέσως αναγορεύτηκε Σουλτάνος ο γιος του Μουράτ Α', Βαγιαζίτ Α' (ο ονομαζόμενος και Κεουράνος). Ο ηρωικός Λάζαρος ... οι άρχοντες, αφού πολέμησαν με πρωτοφανή αυταπάρνηση μέχρις εσχάτων, συνελήφθησαν αιχμάλωτοι και θανατώθηκαν. Το 1393 ο Βαγιαζίτ, αφού σταθεροποίησε την περιοχή Τίρνοβου Βουλγαρίας και Κοσσυφοπεδίου Σερβίας, προχώρησε νοτιότερα και κατέλαβε την Θεσσαλία (πρώτη κατάκτηση των Τρικάλων 1393). Η άφιξη του Ταμερλάνου στην Μικρά Ασία και η δράση του βασιλιά της Ουγγαρίας Σιμισούνδου, που είχε ξαναπάρει το Δούναβη (βόρειο σύνορο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας) ανάγκασαν τον Βογιαζίτ να αναστείλει τα κατακτητικά του σχέδια.

Το 1394 άρχισε τον αποκλεισμό της Κωνσταντινούπολης.

Το 1395 προχώρησε προς το Βελιγράδι και τη Βλαχία. Οι βλάχοι πήκσαν τον Βαγιαζίτ και τον ανάγκασαν να υπογράψει ειρήνη.

Καθώς επέστρεφε από τη Βλαχία, εισέβαλε στη Νικόπολη, αποκεφάλισε τον Βούλγαρο Τσάρο Ιωάννη Γ' Σισμάν και προσάρτησε την περιοχή στο Κράτος της το 1395.

Το 1396 έγινε η μάχη της Νικόπολης ανάμεσα στο Βαγιαζίτ και τους Χριστιανούς Σταυροφόρους (Κόμης NEVERS, ο Φίλιππος του ΑΡΤΟΙΣ, ο Σιμισούνδος της Ουγγαρίας, και ο Μέγας Μαΐστρος της Ρόδου). Η ήττα των Σταυροφόρων υπήρξε συντριπτική και υπεγράφη ειρήνη.

Το 1399 ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου, Μανουήλ Β' προπαθεί να πείσει τους Ευρωπαίους Χριστιανούς να σώσουν την Κωνσταντινούπολη, χωρίς όμως αποτέλεσμα.

Το 1402 (28 Ιουλίου) έγινε η φονικότερη μάχη της Άγκυρας μεταξύ Βαγιαζίτ και Ταμερλάνου των Μογγόλων. Ο Βαγιαζίτ, που νωρίτερα είχε λύσει την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης, ηττήθηκε από τον Ταμερ-

Συνέχεια στη σελ. 3

ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ

Ιδιοκτησία:

Αδελφότητα Γαρδικιωτών Τρικάλων
(Αθήνας-Πειραιά). Α.Φ.Μ 999300389

Δ.Ο.Υ. Α' ΠΕΙΡΑΙΑ

Γουνάρη 21-23 Πειραιάς
18531 Τηλ. 210-4132618

...

Εκδότης-Διευθυντής:

Γιώργος Βράκας

Γουνάρη 21-23 Πειραιάς 18531
Τηλ. 210-4133803

Κιν. 6974036880

Συνδρομές:

Διανέμεται δωρεάν

Δημιουργικό:

Άρης Ι. Καρπούζης

Ηλεκτρονική σχεδίαση

Εκτύπωση

Καρπούζης

Καρπούζης Αριστέα & Υιοί Ο.Ε.

Θεοδοσίου 23 & Πετροπούλεως (27) Ίλιον
Τηλ: 210 2619003 Fax: 210 2619696

e-mail: karpouzi@otenet.gr

• Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΩΝ αξίζει το ΚΑΛΥΤΕΡΟ και γι' αυτό το καλύτερο εμείς ως Αδελφότητα θα παλεύουμε - με τα πενήχρα μας μέσα και με όσα όπλα διαθέτουμε.

• Φίλε, χωριανέ και αναγνώστη. Ρίξε και συ λάδι στο λυχνάρι. Ενίσχυσε την κυκλοφορία της εφημερίδας, αν θέλεις να συνεχίσει.

Ό,τι αφορά την ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΩΝ

πέστε το σε μας
ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ

- Ειδήσεις
- Κρίσεις και σχόλια
- Διαφημίσεις
- Άρθρα
- Ανακοινώσεις
- Επιστολές

- Συνεργασία
- Κοινωνικά
- Δελτία τύπου κ.λ.π.
- Έτσι, μας βοηθάτε ώστε να προσφέρουμε καλύτερη ενημέρωση στους συνδρομητές μας - αναγνώστες.

Πάνος Μειντάνης (ή Μεγδάνης)

Ο πρωταρματολός της Αθαμανίας - Γαρδικίου - Αιθικίας και γενικότερα της περιοχής Ασπροποτάμου

Συνέχεια από τη σελ. 2

λάνο, συνελήφθη αιχμάλωτος και πέθανε στη φυλακή. Ο Εβρενός, διάδοχος του Βαγιαζίτ και ο Σουλεϊμάν πέτυχαν συνθήκη ειρήνης με τους Βυζαντινούς. Τότε ο Μανουήλ Β' ανέκτησε πάλι τη Θεσσαλία και τα Τρίκαλα (1403).

Το 1421 πεθαίνει ο Σουλτάνος Μωάμεθ Α' (1403-1421 και διάδοχός του ανακηρύσσεται ο γιος του Μουράτ Β' (1421-1451). Από το 1421-1423 ο Στρατηγός των Τούρκων, Τουραχάν επιτίθεται εκ νέου στη Θεσσαλία, οπότε και καταλαμβάνει και τα Τρίκαλα, για να μείνουν κάτω από τον τούρκικο ζυγό μέχρι το 1881 (το 1423 ο Μουράτ Β' εγκατέστησε στις βόρειες επαρχίες της Θεσσαλίας 5.000-6.000 «Φίλεργους και εμπειροπόλεμους χωρικούς» από το Ικόνιο της Μικράς Ασίας. Είναι Κονιάρτοι Τούρκοι και αργότερα από άλλους Σουλτάνους εγκαταστάθηκαν και οι Γιουρούκοι Τούρκοι. Αποστολή τους ήταν να εδραιώσουν την τουρκική κατοχή, αλλά και να αντιτάξουν άμυνα εναντίον των Χριστιανών, που κατοικούσαν στα συγκροτήματα της Πίνδου και στις άλλες οροσειρές, που έκλειναν από παντού τη θεσσαλική πεδιάδα).

Το 1430 οι Τούρκοι κατέλαβαν τα Γιάννενα και τη Θεσσαλονίκη. Έτσι ο κλοιός γύρω από την Κωνσταντινούπολη σφίγγει επικίνδυνα. Προσπάθειες των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων για ένωση των Εκκλησιών με την Παπική Εκκλησία στη Σύνοδο της Φερράρρας-Φλωρεντίας το 1439, ενώ φαίνονται να καρποφορούν, στο τέλος δυναμιτίζονται από τους ανθενωτικούς. Έτσι ο τελευταίος Αυτοκράτορας του Βυζαντίου, **Κωνσταντίνος Παλαιολόγος**, ηρωικά μαχόμενος θα πέσει στα τείχη της Κωνσταντινούπολης, αντιπαρατάσσοντας μόνο 9.000 μαχητές έναντι 250.000 Τούρκων στρατιωτών με πολυάριθμα κανόνια υπό του Μωάμεθ Β' του Πορθητή. **Έτσι η Βασιλεύουσα θα πέσει στα χέρια των Τούρκων την 29 Μαΐου 1453.** Το πάρισμα της πόλης και το θάνατο του τελευταίου Αυτοκράτορα του Βυζαντίου, «Του Μαρμαρωμένου Βασιλιά» θα θρηνήσει σύμπα ο Ελληνισμός. Τα πέπλα της σκλαβιάς θα απλωθούν σχεδόν σε ολόκληρο τον Ελληνικό χώρο.

Οι κατακτητές επιδίδονται σε πρωτοφανείς βιαιοτητες και καταπιέσεις σε βάρος των Χριστιανών. Για να αποφύγουν οι Χριστιανοί τις άγριες βιαιοτητες, τις άγριες φορολογίες, τους εξισλαμισμούς, τους ατιμασμούς, αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα πεδινά και να κατευθυνθούν στα ορεινά συγκροτήματα. Αυτή η άτακτη μετακίνηση πληθυσμών είχε ως αποτέλεσμα να διαταραχθεί η φυσιολογική κατανομή του πληθυσμού. Έτσι πυκνώθηκαν οι πληθυσμοί των ορεινών όγκων της Πίνδου, των Αγράφων, του Ασπροποτάμου, των Χασιών, στην περιοχή μας, καθώς και άλλων περιοχών του Ελλαδικού χώρου (Ολύμπος, Πήλιο, Παρνασσός, Πάρνωνας και άλλα).

Σκαρφάλωσαν σε αετοφωλιές και με δύναμη ψυχής μοναδική κρυφομολύσαν στο Ζάλογγο, στις ρεματιές, στα απόσκια και στα ξέφωτα των βουνών, στις κορυφογραμμές των ορέων με την αστραπόβολη Λευτεριά.

Μετέβαλαν κατ' ανάγκη και τις γεωργικές ασχολίες και ασχολήθηκαν κυρίως με την κτηνοτροφία [αιγοπρόβατα, βοοειδή, ημίονοι ανθεκτικοί, συμπαθή σκληροτράχηλα γαϊδουράκια και περήφανα άλογα (τα περίφημα άτια και μπενέκια)]. Άλλοι μεταναστεύουν στη Μολδαβία και στη Βλαχία, στις βενετοκρατούμενες περιοχές της Ηπειρωτικής Ελλάδας, στην Ιταλία και κεντρική Ευρώπη, στη Ρωσία κ.ά. Αργότερα μετακινούνται και προς την Κωνσταντινούπολη, όπου κάτω από τη σκέπη του Πατριαρχείου και των Φαναριωτών δραστηριοποιούνται στο εμπόριο. Όσοι καταφεύγουν στη Δύση και κυρίως στην Ιταλία (κυρίως οι εγγράμματοι) κουβαλούν μαζί τους και τα αφθίτου αξίας αρχαιοελληνικά χειρόγραφα των σοφών, των φιλοσόφων, των ιστορικών και των δραματικών ποιητών της Αρχαίας Ελλάδας και γίνονται οι Δημιουργοί της Αναγέννησης στη Δύση, αφού όλα τα χειρόγραφα μεταφράζονται και τυπώνονται σε βιβλία. Έτσι ο Δυτικός Μεσαίωνας ξυπνά και βαδίζει στη πρόοδο του ανθρωπισμού, της αναγέννησης, των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών.

Γ) Η ΚΛΕΦΤΟΥΡΙΑ

Στα μεγάλα ορεινά συγκροτήματα του Ολύμπου, της Πίνδου, των Αγράφων, του Παρνασσού, του Ασπροποτάμου, των Γρεβενών κ.ά., εμφανίζονται ανυπότακτα, γενναία και μοναδικά αναστήματα αγωνιστών, που δεν μπορούν να ζήσουν στη σκλαβιά και που προσπαθούν με το σπαθί, το γιαταγάνι, το καργιόφιλο να σταματήσουν τις βιαιότητες και καταπιέσεις των Τούρκων σε βάρος των Ελλήνων Χριστιανών. Στην αρχή ως ανυπότακτοι και περήφανοι οπλοφορούντες κλέφτες και μετά ως αρματολοί, κλέφτες και αρματολοί συνενεργάζονται σχεδόν αδιάλειπτα με απώτερο σκοπό να διώξουν τους Τούρκους από την πατρίδα τους. Είναι οι Σταυραετοί των Ορέων, που με χίλια βάσανα και αμείλικτες καταδίωξεις, στέκονται όρθιοι στα πεδία των μαχών με το όραμα πάντοτε της Λευτεριάς. Όταν βάσκανη μοίρα θέλει να συλλαμβάνονται αιχμάλωτοι από τους Τούρκους υπόκεινται σε φοβερά βασανιστήρια μέχρι να ξεψυχήσουν (Φάλαγγα, μαστίγωμα, χτυπήματα στο σώμα με το φοβερό σιδερένιο τοπούζι, που σπάει κόκαλα, σούβλισμα, γδάρισμα του δέρματος και αφού το παραγέμιζαν με πίτουρα και άχυρα το έστελναν στην Κωνσταντινούπολη «πεσκέσι στο Σουλτάνο»). Δεν το βάζουν όμως κάτω. Αγωνίζονται νυχθημερόν να διώξουν τον Ασιάτη τύραννο. Γι' αυτό και η ευχή τους είναι «**καλό θόλι**». Καταδιωκόμενοι διαρκώς από τους Τούρκους μετακινούνται από βουνό σε βουνό, από σπηλιά σε σπηλιά, από απόρθητα μετερίζια σε άλλα πιο απόρθητα ξεκουραζόμενοι πολλές φορές κάτω από πανύψηλα έλατα με στρώμα από μπάτσες έλατα και μαξιλάρι μια πέτρα, ένα βράχο.

Καθώς ξυπνάνε το πρωί και βλέποντας τα φύλλα των

δένδρων νάχουν δροσοσταλίδες, διερωτώνται: «**Γιατί τα φύλλα των δένδρων δροσιά είναι γεμάτα;**», και απαντούν **όλοι μαζί, κλέφτες και αρματολοί: «Απ' των κλεφτών τα βάσανα και των κλεφτών τα ντέρτια**». Δεν τους τρομάζουν ούτε τα χιόνια, ούτε τα κρούσταλλα, ούτε τα λεφούσια των Τούρκων, που τους καταπολεμούν με λύσσα. **Πολεμούν «για του Χριστού την Πίστη την Αγία και της Πατρίδας την Ελευθερία**». Αυτοί οι κλεφταρματολοί, «**η μαγιά του Έθνους**» κατά τον Μακρυγιάννη, θα αποτελέσουν τα ετοιμοπόλεμα εκείνα τμήματα, που θα βοηθήσουν τις διάφορες εξεγέρσεις-επαναστάσεις των Ελλήνων κατά της τουρκικής θηριωδίας και ανυπόφορης σκλαβιάς, (θυμίζουμε την πανθεσσαλική-πανηπειρωτική επανάσταση του Μητροπολίτη Τρίκκης, Διονυσίου Β' Φιλοσόφου, που σήκωσε το λάβαρο της Επανάστασης από το Φρούριο Τρικάλων το 1600 και το 1611 στα Γιάννενα, τη συμμετοχή των Τρικαλινών στα Ορλοφικά 1769-1770, τη μεγάλη θεσσαλική Επανάσταση του θρυλικού Παπά-

Πανοραμική άποψη του Γαρδικίου. Σ' αυτό το κεφαλοχώρι θρήκε ηρωικό και ένδοξο θάνατο ο θρυλικός πρωταρματολός Αθαμανίας - Γαρδικίου - Αιθικίας και γενικότερα της περιοχής Ασπροποτάμου καπετάν Πάνος Μειντάνης. Εικόνα από το βιβλίο του γιατρού Λ. Μακρή: Αθαμανία - Γαρδικί σε φωτογράφιση Α. Βερβέρη

Θύμιου Βλαχάβα το 1808 από την Καλαμπάκα και το Καστράκι, τη μεγάλη επανάσταση του Ασπροποτάμου στις 5 Ιουλίου 1821 που κήρυξαν από τα Κούτσαϊνα (σημ. Στουρναραϊκά) ο Νικόλαος Στουρνάρης, ο Χριστόδουλος Χατζηπέτρος και ο Γρηγόρης-Λιακατάς, την εποποιία των μαχών του Χατζηπέτρος στα Τρίκαλα και την Καλαμπάκα το 1854, τη μεγάλη θεσσαλική επανάσταση το 1877-1878 υπό τον Δημήτρη Έξαρχο, Ζήση Μπασδέκη, Θεόδωρο Ζιάκα, Ε. Κατασό, τους αδελφούς Αλεξανδρή, τον Α. Βασιαρδάνη, Α. Μηλιώνη, Χ. Ντόβα και αδελφούς Στουρνάρα, που κατατρομοκράτησαν τους Τούρκους στην περιοχή Τρικάλων, Μουζακίου κ.ά.

Η τελευταία αυτή θεσσαλική εξέγερση είχε σαν συνέπεια να συγκινήσουν οι Ευρωπαϊκές δυνάμεις και με τον συνέδριο του Βερολίνου 1878 αποφάσισαν να παραχωρήσουν τη Θεσσαλία και μέρος της Αρτας στην Ελλάδα. Η προσάρτηση των Τρικάλων στον Ελληνικό κορμό έγινε στις 23 Αυγούστου 1881.

Δ) Ο ΑΡΜΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Η απειλή που δημιουργούσε ακατάπαυστα η ηρωική κλεφτουργιά στους Τούρκους, η ανικανότητά τους να τους καθυποτάξει, οδηγεί τους Σουλτάνους να καταφύγουν στους ίδιους τους κλέφτες και παραχωρώντας τους ορισμένα προνόμια να δημιουργήσουν απ' αυτούς κυρίως τα σώματα των αρματολών, που στην υπηρεσία του Σουλτάνου θα αναλάβουν την καταδίωξη της ληστείας, την εξασφάλιση των συγκοινωνιών, τη φύλαξη των στενών και γενικά την υπεράσπιση της υπαίθρου. Το μέτρο αυτό το πήρε πρώτος ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής (1520-1566). Το μέτρο αυτό το κατάργησε ο Σουλτάνος Μαχμούτ το 1829. Ο θεσμός του αρματολισμού άκμασε κυρίως το 17 αι. Αντίθετα η ασυμβίβαστη κλεφτουργιά, παρουσιάζει ιδιαίτερη ανάπτυξη ολόκληρο το 18ο αιώνα.

Ο αρματολισμός οργανώθηκε κατά περιφέρειες στην Ήπειρο, στη Δυτική Μακεδονία, στην Αιτωλο-Ακαρνανία και κυρίως στη Θεσσαλία. Τα καταπετανάτα αυτά -ανάλογα με την έκταση που διοικούν- διαιρούνται σε μικρότερες περιφέρειες (κόλια). Διοικούνται από καπετάνιους που διορίζονται για ορισμένο χρονικό διάστημα και με τον καιρό αποκτούν κληρονομικό χαρακτήρα. Η προέλευση των αρματολών (κατάγονταν από σώματα κλεφτών και ήταν Έλληνες Χριστιανοί) και τα αισθήματα τα εχθρικά που ένιωθαν εναντίον των Τούρκων, έκανε εύκολη την μεταπήδησή τους από το αρματολίκι στο κλέφτικο λημέρι. Έτσι συνταϊριάστηκε ο Κλεφτοαρματολισμός, που βοήθησε αποφασιστικά το γένος να πιστέψει στις δυνάμεις του, για να αποτινάξει τον Τούρκικο ζυγό, πρώτα με τοπικού χαρακτήρα επαναστάσεις και με αποκορύφωμα μετά τη **Μεγάλη του Γένους Επανάσταση του 1821**.

ΠΑΝΟΣ ΜΕΪΝΤΑΝΗΣ (Η ΜΕΓΔΑΝΗΣ)

Ο πρωταρματολός της Αθαμανίας-Γαρδικίου-Αιθικίας και γενικότερα της περιοχής Ασπροποτάμου.

Α) ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ: Γεννήθηκε πιθανότατα στην Κοζάνη το 1640 και σκοτώθηκε ηρωικά στο Γαρδικί Ασπροποτάμου (σημ. Δ.Δ. Δήμου Αιθίκων) το 1770.

Τα βιογραφικά αυτών των αεικίνητων κλεφταρματολών σκεπάζονται -κατά κανόνα- από πέπλο μυστηρίου και σύγχυσης. Από την πολύχρονη και περιπετειώδη δράση του, από την ασταμάτητη πολεμική του δράση, όσο και ηρωική, φαίνεται πως ήταν φύση ανυπότακτη, γενναία, ατρόμητη. Φαίνεται πως ήταν αρκετά έξυπνος και κατάφερε να ξεφεύγει τις παγίδες, που του έστηναν οι Τούρκοι, όταν άγρια και ασταμάτητα τον καταπολεμούσαν. Ωστόσο δεν υπέστειλε το επαναστατικό του φλόμπουρο από το 1660 έως το 1684, πολεμώντας με ασυνήθιστη μανία τους Τούρκους στις περιφέρειες: Καστοριάς, Βοδενών, Γρεβενών, Βέροιας, Σερβίων, Ελασσόνας, Τρικάλων (κυρίως στην περιοχή Ασπροποτάμου). Κατάρτησε τους Τούρκους σε πολλές μάχες και έγινε το φόβητρο των Τούρκων σε όλες τις προαναφερόμενες περιοχές

και κυρίως στην περιοχή Ασπροποτάμου. Οι συγκρούσεις όμως και οι καταδίωξεις είναι αμείλικτες. Παρά ταύτα οι Τούρκοι δεν μπορούν να τον συλλάβουν και να τον εξοντώσουν. Περικυκλωμένος δυστυχώς από πολλές τουρκικές δυνάμεις και μη μπορώντας να αντέξει τον ασφυκτικό κλοιό αναγκάζεται ο καταπληκτικός αυτός ήρωας, ο θρύλος του κλεφτο-αρματολισμού να εγκαταλείψει τα αγαπημένα του λημέρια, που είχε στήσει κυρίως στον Ασπροπόταμο και να κατευθυνθεί νοτιότερα στα μέρη του Βάλτου και του Ξερομέρου.

Τα μέρη αυτά έχουν πανύψηλα βουνά, απότομες χαράδρες, τραχεία μονοπάτια, θα στήσει το λημέρι του στην Κατούνα της Αιτωλο-Ακαρνανίας, όπου θα λάβει μέρος σε πολλές μάχες είτε μόνος του με τα παλληκάρια του, είτε με άλλους Στερεο-Ελλαδίτες οπλαρχηγούς είτε συμμαχώντας με τους Βενετούς από το 1684-1694. Δεκαετής υπήρξε η δράση του στα άγρια βουνά του Βάλτου-Ξερομέρου, αξιόλογα άσυλα των καταδιωκόμενων Ελλήνων επαναστατών. Τα χρόνια αυτά συμπύκνουν και με την τρίτη φάση των Βενετο-Τουρκικών συγκρούσεων. Οι Βενετοί μετά την ήττα τους στην Κρήτη από τους Τούρκους Βεζύρηδες: Αχμέτ Κιουπρουλή (1656-1661) και Αχμέτ (1661-1676), αφού επί μία 25ετία υπεράσπιζαν ηρωικά την Κρήτη και τον Χάντακα (σημ. Ηράκλειο) βοηθούμενοι και από τους Έλληνες, λύγισαν το 1669. Αργότερα όμως ο ηρωικός στρατηγός των Βενετών, Φραγκίσκος Μοροζίνης, που δεν έχασε την ήττα του στην Κρήτη από τους Τούρκους, επεχείρησε εκστρατείες κατά των Τούρκων από το 1684-1694 στην Πελοπόννησο, στην Χαλκίδα, στα Ιόνια νησιά, στην Ήπειρο, στην Στερεά Ελλάδα. Σ' αυτές τις εκστρατείες συμμετέχει ενεργότατα και ο περίφημος κλεφτο-Αρματολός Πάνος Μειντάνης, έχοντας σχεδόν πάντοτε ως έδρα την Κατούνα της Αιτωλο-Ακαρνανίας. Από αυτή την αρματολική του έδρα θα επηρεαστεί ο ιστορικός Κων/νος Σάβας και θα τοποθετήσει ως καταγωγή του Πάνου Μειντάνη την Κατούνα Αιτωλο-Ακαρνανίας και όχι την Κοζάνη που υποστηρίζει ο Απομνημονευματογράφος, Νικόλαος Κασμούλης, αγωνιστής του 21 και Γραμματικός του Αρματολού του Ασπροποτάμου, Νικόλαου Στουρνάρη. Οι κάτοικοι της Κατούνας και της γύρω περιοχής τραγουδούσαν με καμάρι τα λαγκάδια και τις ερμημίες του τόπου τους:

«Στις χώρες σκλάβοι κατοικούν στους κάμπους με τους Τούρκους χώρες, λαγκάδια κι' ερμημίες έχουν τα παλληκάρια όχι με Τούρκους, με θεριά καλύτερα να ζούμε...»

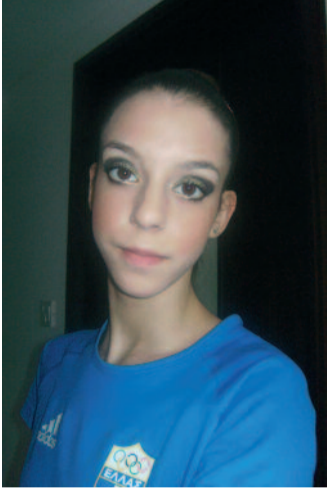
Συνέχεια στο επόμενο φύλλο

(Από το έντυπο του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Αιθίκων 1ο Επιστημονικό Συνέδριο Δήμου Αιθίκων Ελάτι 3-4 Ιουνίου 2006 Πρακτικά)

Το Γαρδίκι εκτός από επιστήμονες βγάζει και Ολυμπιονίκες Εύη Πλεξίδα του Γεωργίου εγγονή του Κούκου

Αγαπητοί Γαρδικιώτες, Γαρδικιώτισσες και φίλοι του Γαρδικίου.

Ελπίζουμε να σας ξαφνιάσαμε ευχάριστα με την επιλογή ενός τέτοιου άρθρου στην εφημερίδα μας. Θεωρήσαμε σημαντικό όμως να γίνει γνωστό πως το καλοκαίρι αυτό ένα νεαρό Γαρδικιωτόπουλο έκανε περήφανο το Γαρδίκι αλλά και ολόκληρη την Ελλάδα με την συμμετοχή και διάκρισή της στους φετινούς Ολυμπιακούς Αγώνες που έλαβαν χώρα στο Πεκίνο.

Η 17χρονη λοιπόν **Πλεξίδα Παρασκευή** του Γεωργίου (εγγονή του Κούκου) για την οποία και γίνεται λόγος αγωνίστηκε ως βασική στην εθνική ομάδα της ρυθμικής γυμναστικής (ensemble) και στα δύο προγράμματα που παρουσίασε η Εθνική μας.

Το κορίτσι λοιπόν αυτό συγκεντρώνοντας όλο το σθένος και την δύναμή της, παρά το νεαρό της ηλικίας της, μαζί με την υπόλοιπη ομάδα, αγωνίστηκε σε μια τέτοια διοργάνωση κόντρα σε μεγαθήρια του αθλήματος όπως η Ρωσία, η Βουλγαρία, η Λευκορωσία κ.ά., κατακτώντας την 9η θέση στις 12 καλύτερες ομάδες του κόσμου.

Πιστεύουμε λοιπόν ότι μια τέτοια επιτυχία θα έπρεπε να μας κάνει όλους υπερήφανους καθώς και το Γαρδίκι επίσης.

Στο πρόσωπο της Παρασκευής αλλά και όλων των νεαρών αυτών κοριτσιών που έδωσαν τους εαυτούς τους στους τάπητες του Πεκίνου μπορούμε να δούμε αισιοδοξία για το μέλλον και από την μεριά μας εμείς πρέπει να

τα ενθαρρύνουμε να συνεχίσουν την προσπάθεια και τον αγώνα τους γιατί έχουν ακόμα να προσφέρουν πολλά! Τα υπόλοιπα κορίτσια που αγωνίστηκαν ήταν η **Όλγα Πηλιάκη, Δήμητρα Καψαλίδου, Νίκη Τσάγαρη, Ιωάννα Σαμαρά και Βασιλική Μανιού.**

Σύντομη Ιστορία του Γαρδικίου

Σκαρφαλωμένο σε μια απότομη πλαγιά των Τζουμέρκων, το Γαρδικί δεσπόζει με την παρουσία του σε ένα από τα ομορφότερα κομμάτια της Νότιας Πίνδου, στην ξακουστή περιοχή του Ασπροποτάμου. Η άγρια μα συνάμα ξεχωριστή φυσική ομορφιά του σε συγκρασμό με το παραδοσιακό βλάχικο χρώμα του καθιστούν το χωριό αληθινή πρόκληση, τόσο για τον ξένο επισκέπτη όσο και για τον ντόπιο παραθεριστή. Υπό το φως μάλιστα της αξιόλογης ιστορικότητας του χωριού, αλλά και της πολυποικιλής παράδοσης που συντηρεί, το "τρανό" Γαρδικί συνιστά πραγματικά μια αξία. Μια αξία σταθερή και διαχρονική, παρά τις όποιες, αναπόφευκτες ίσως, αλλοιώσεις. Μια αξία την οποία δεν ενστερνίζονται μόνο οι μεγαλύτεροι, που τρέφουν ανεξάντλητη αγάπη για το χωριό, αλλά και η γαρδικιώτικη νεολαία, η βásiμη ελπίδα του χωριού για το μέλλον.

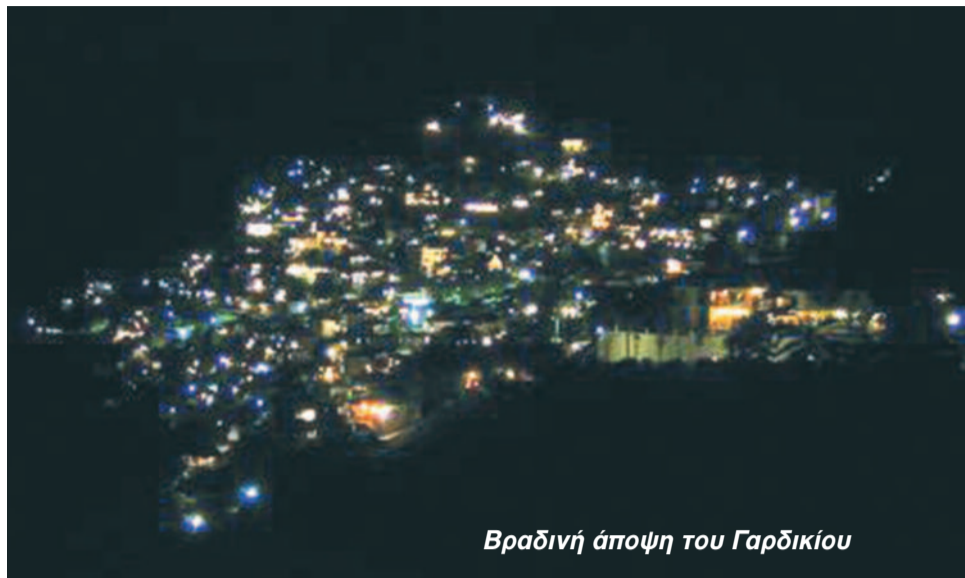
Το Γαρδικί του Ασπροποτάμου, είναι χτισμένο στην αγκαλιά του ορεινού όγκου της Κακαρδίτσας των Αθαμανικών ορέων (Τζουμέρκων) της Νότιας Πίνδου, για την ακρίβεια στην νοτιανατολική πλαγιά της κορυφής Κουρούνα (1988μ.) και σε υψόμετρο 1100 μέτρων. Το όνομά του - Γκαρντίστι στα βλάχικα- αποτελεί παραφθορά της λέξης "γκάρντου" που σημαίνει οχυρό, ταμπόρο, καθώς το Γαρδικί δεν φαίνεται παρά μόνο στην τελευταία στροφή του δρόμου ακόμη και σήμερα. Αποτελεί μαζί με το συνοικισμό Παλαιοχώρι (Κεράσοβο) δημοτικό διαμέρισμα του δήμου Αιθίων του Νομού Τρικάλων, ο οποίος δημιουργήθηκε στα πλαίσια του σχεδίου Καποδίστριας και περιλαμβάνει εκτός από το Γαρδικί και τα χωριά Αγ. Νικόλαος (Καμνιά), Αθαμανία (Μουτσιάρα), Βροντερό (Λάντζο), Δέση, Δροσοχώρι (Τυφλοσέλι), Ελάτη (Τύρνα), Καλόγηροι, Νεραϊδοχώρι ή Χατζηπέτριον (Βετερνίκ),

Περτούλι και Πύρρα. Απέχει 80,5 χιλιόμετρα από τα Τρίκαλα μέσω Ελάτης-Περτουλίου και 47,5 χιλιόμετρα από την Ελάτη, την έδρα του δήμου.

Ιστορικά, στην περιοχή που βρίσκεται σήμερα το Γαρδικί μνημονεύεται αρχαίος οικισμός με την πρωτεύουσα του στη θέση "Βρύσες", κάπου 250μ. ψηλότερα από τον συνοικισμό Παλαιοχώρι Γαρδικίου. Ακόμα και σήμερα σώζονται ερείπια και κομμάτια από κεραμίδια. Προπολεμικά είχαν γίνει ανασκαφές και βρέθηκαν αρχαία νομίσματα με τη λέξη "Αθαμάνων". Πρώτος βασιλιάς της Αθαμανίας ήταν ο Αθάμας.

Στα νεότερα χρόνια, την πρώτη καταγραφή του χωριού την βρίσκουμε το 1454 στην πρώτη επίσημη απογραφή των Τούρκων μετά την Άλωση της Πόλης και την οριστική πτώση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας αναφέρεται από Τουρκικές πηγές ως Gardik, Γαρδικί, Βλαχογαρδικί. Στο Γαρδικί μετοίκησαν οι κάτοικοι του οικισμού Λιάσοβο που βρισκόταν στη δυτική πλευρά του βουνού Νεράϊδα (Καπ Γκρας = Χοντρό Κεφάλι, στη βλάχικη διάλεκτο) και διάλυθηκε στο διάστημα μεταξύ 1592-93 και 1858, αλλά και του οικισμού Κεράσοβο που βρισκόταν στην περιοχή του σημερινού οικισμού Παλαιοχώρι Γαρδικίου και διαλύθηκε μεταξύ των ετών 1868 και 1881.

Κατά την περίοδο αυτή πλήθος δημοτικών τραγουδιών μιλούν για το Γαρδικί, τους οπλαρχηγούς, τα ασκέρια του και τη συμβολή του στον Αγώνα (π.χ. Παιδιά απ' τον Ασπροπόταμο, Εσεις βουνά του Ασπροπόταμου, του Καταραχιά, του Χριστόδουλου Χατζηπέτρου, του Νάσιου Σγούρου, του Καντάρα και του Γεωργαλή κλπ). Μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας (1881) το Γαρδικί εξελίχθηκε σε μεγαλοχώρι και αποτέλεσε την έδρα του

Βραδινή άποψη του Γαρδικίου

πάλαι ποτέ Δήμου Αθαμανών, που περιελάμβανε και τα χωριά Τζούρτζια (Αγ. Παρασκειή), Μουτσιάρα (Αθαμανία), Δέση, Αγ. Νικόλαο (Καμνιά) και Δροσοχώρι (Τυφλοσέλι) και ο οποίος καταργήθηκε το 1912. Έκτοτε υπήρξε έδρα της κοινότητας Γαρδικίου, ως την εφαρμογή του σχεδίου Καποδίστριας.

Σήμερα στο Γαρδικί αριθμεί 850 σπίτια, τα οποία είναι ακατοίκητα τους χειμερινούς μήνες ενώ ζωντανεύουν από την άνοιξη έως το φθινόπωρο. Την περίοδο

αυτή σημαντικές στιγμές για το χωριό είναι η εορτή των Αγ. Αναργύρων (1/7), η εορτή του Προφήτη Ηλία -Αη Ηλιός- (20/7), η εορτή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (6/8). Αποκορύφωμα των καλοκαιρινών πανηγύρεων αποτελεί ο εορτασμός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου το Δεκαπενταύγουστο, κορυφαίο ετήσιο γεγονός μεζονος κοινωνικής, ιστορικής αλλά και πολιτιστικής σημασίας για το Γαρδικί. Το καλοκαίρι, και ειδικά τον Αύγουστο, ο πληθυσμός υπερβαίνει τις 8000.

ΣΤΟΝ ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟ ΤΟ ΠΡΩΤΟ GREEN FESTIVAL

Με πλούσιες εκδηλώσεις και σημαντικές παρουσίες
από 8 έως 10 Αυγούστου και στόχο να γίνει θεσμός για την περιοχή

Η μαγευτική περιοχή του Ασπροποτάμου είναι αυτή που θα φιλοξενησει το πρώτο Green Festival το τριήμερο 8 έως 10 Αυγούστου με στόχο τη διάσωση του φυσικού περιβάλλοντος του νομού μας.

Το πράσινο φεστιβάλ έρχεται να γίνει πραγματικότητα μετά από επίπονες και επίμονες προσπάθειες ανθρώπων που αγαπούν τον τόπο τους και αγωνίζονται για το καλύτερο.

Το πρόγραμμα του τριήμερου Green Festival περιλαμβάνει πολλές και ποικίλες εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν στη Διευρυμένη Κοινότητα Ασπροποτάμου την Παρασκευή 8, το Σάββατο 9 και την Κυριακή 10 Αυγούστου με αποκορύφωμα τη μεγάλη συναυλία που θα δώσει στο χώρο του ξενοδοχείου «Πύργος Μαντάνια» ο Λουδοβίκος των Ανωγείων που αναμένεται να προσελκύσει πολλούς Τρικαλινούς στην περιοχή καθότι η είσοδος θα είναι ελεύθερη για το κοινό. Στο καθ' όλα ενδιαφέρον green festival αρκετές θα είναι και οι προσωπικότητες που θα δώσουν το παρών στις τριήμερες εκδηλώσεις του ανάμεσά τους και ο υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών Νίκος Λέγκας, ο οποίος θα κηρύξει και την έναρξή του, η πρόεδρος της ΟΥΝΕΣΚΟ στη χώρα μας Μαρία-Αικατερίνη Παπαχριστοπούλου-Τζιτζικώστα, ο γενικός γραμματέας Νέας Γενιάς Παντελής Σκλιάς, ο γνωστός ηθοποιός Ρένος Χαραλαμπίδης, καθώς και αρκετοί δημοσιογράφοι μεγάλων τηλεοπτικών δικτύων οι οποίοι θα καλύψουν το γεγονός σε πανελλαδική εμβέλεια. Το πρόγραμμα θα ξεκινήσει την Παρασκευή 8 Αυγούστου με την επίσημη υποδοχή των προσκεκλημένων από τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανθρωπιστικής Ανάπτυξης Νικόλαο Ράπτη καθώς και τον πρόεδρο της Διευρυμένης Κοινότητας Ασπροποτάμου Δημήτρη Βουρλίση ενώ ακολούθως θα γίνει επίσκεψη στην ιστορική Ιερά Μονή Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού Δολιανών.

Το πρωί του Σαββάτου ακολουθεί ημε-

ρίδα για το περιβάλλον στο κτίριο του Διοικητηρίου της Κοινότητας Ασπροποτάμου στα Τρία Ποτάμια στη διάρκεια της οποίας θα γίνουν αξιολογες εισηγήσεις, ενώ ο γνωστός ηθοποιός Ρένος Χαραλαμπίδης θα απαγγείλει ποιήματα του μεγάλου ποιητή Κώστα Κρυστάλλη τα οποία αναφέρονται στο περιβάλλον καθώς και στα βουνά του Ασπροποτάμου.

Λάτιν και πράσινο φράγμα!

Το βράδυ του Σαββάτου θα ακολουθήσει γλέντι με το συγκρότημα "Τα χάλκινα της Κοζάνης", στο οποίο θα μπορούν να συμμετάσχουν όλοι όσοι παραβρεθούν.

Οι φίλοι της λάτιν μουσικής θα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν μια μουσική πανδαισία από το συγκρότημα «Μπάντα Λατινικό» καθώς και την καλλιτέχνη ΤΙΝΑ LOPEZ η οποία θα πραγματοποιηθεί στο χώρο της πλαζ «Αλέκου» η οποία βρίσκεται λίγα μόλις χιλιόμετρα πριν το κοινοτικό διαμέρισμα της Τζούρτζιας. Εκεί σύμφωνα με τους διοργανωτές θα στηθεί και ένα πρωτότυπο πράσινο φράγμα στην κοίτη του Ασπροποταμίτη το οποίο θα είναι κατασκευασμένο από πέντε τόνους πεπονιών και καρπουζιών τα οποία ακολούθως θα προσφερθούν στους επισκέπτες.

Όπως υπογράμμισε μιλώντας στο «Ράδιο Μετέωρα», ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανθρωπιστικής Ανάπτυξης Νίκος Ράπτης, πρόκειται για το πρώτο επίσημο φεστιβάλ για το περιβάλλον το οποίο θα καθιερωθεί ως θεσμός σε ετήσια βάση ενώ τελεί υπό την αιγίδα της ΟΥΝΕΣΚΟ καθώς και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.

Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι στην περιοχή θα βρεθεί και αντιπροσωπεία του Παναθηναϊκού που ευαισθητοποιείται σε περιβαλλοντικά θέματα που θα μοιράσει στα παιδιά αθλητικές φανέλες και μπάλες ποδοσφαίρου ενώ το τριήμερο των εκδηλώσεων θα κλείσει η μεγάλη μουσική παράσταση του Λουδοβίκου των Ανωγείων η οποία θα πραγματοποιηθεί στον αύλειο χώρο του ξενοδοχείου «Πύργος Μαντάνια».

Παραδοσιακή κουλούρα γάμου

Υλικά

- 1 κιλό αλεύρι • 1 πορτοκάλι, το ξύσμα
- 1 λεμόνι, το ξύσμα • 1 1/2 φλιτζάνι ζάχαρη
- 1/2 φλιτζάνι λάδι • 1 φλιτζάνι προζύμι • 30 γρ. μαγιά

Για τη διακόσμηση: • 1 φλιτζάνι νερό

- 3 1/2 κουταλιές ζάχαρη • 1 μπάλα από τη ζύμη

Εκτέλεση

Πιάνουμε αποβραδís το προζύμι αραιώνοντάς το με κλιαρό νερό και αλεύρι όσο πάρει μέχρι να γίνει ένας πηχτός κυλός. Την επομένη, σε λεκάνη διαλύουμε τη μαγιά σ' ένα φλιτζάνι κλιαρό νερό. Προσθέτουμε το προζύμι και τη ζάχαρη και ανακατεύουμε μέχρι να διαλυθούν καλά τα υλικά. Στη συνέχεια ρίχνουμε το ξύσμα του πορτοκαλιού και του λεμονιού, το λάδι και τέλος το αλεύρι και ζυμώνουμε καλά μέχρι να σχηματιστεί μια ομοιόμορφη ζύμη. Σκεπάζουμε τη ζύμη με πετσέτα και την αφήνουμε σε ζεστό μέρος να φουσκώσει για 1 ώρα. Φυλάμε μία μπάλα ζύμης για τη διακόσμηση της κουλούρας και την υπόλοιπη την απλώνουμε με τα χέρια μας σε λαδωμένο ταψί.

Για τη διακόσμηση: Ζυμώνουμε το ζυμάρι που φυλάξαμε με το νερό και τη ζάχαρη φτιάχνοντας μια μαλακή, εύπλαστη ζύμη. Την πλάθουμε σε λεπτά κορδόνια και φτιάχνουμε τα σχήματα και τα παραδοσιακά σύμβολα που επιβάλλει το έθιμο. Μόλις ολοκληρώσουμε το «κέντημα» της κουλούρας, την αφήνουμε να φουσκώσει σε ζεστό μέρος για 20 λεπτά. Στη συνέχεια την ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο στους 150°C για 1 ώρα. Μόλις τη βγάλουμε από το φούρνο, την αλείφουμε με ζαχαρόνερο για να της δώσουμε γυαλάδα.

Από το "Εδεσματολόγιο Βλάχων" της Έφης Γρηγοριάδου

Κοινωνικά

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• Η **Ευθυμία Αλεξάκη - Μπουλούτσου** στις 29/8/08 απέκτησε αγοράκι.
• Η **Όλγα Βράκα** του Βασιλείου απέκτησε κοριτσάκι

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

• Η **Μαρία Μπαμπούρη** του Θεοδώρου και ο **Άκης Γούσιος** βάπτισαν τα δίδυμα παιδιά τους στις 7/9/08 στον Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου Λυγαριάς Τρικάλων και τα ονόματα αυτών Βασίλης και Θεόδωρος.
• Ο **Δημήτρης Περίγκος** και η **Κατερίνα Βλαχοκώστα** βάπτισαν την κόρη τους στις 31/8/08 στον Ι.Ν. Παναγίας Φανερωμένης Τρικάλων και το όνομα αυτής Μαρία. Νονά η Εφη Βλαχοκώστα.

ΓΑΜΟΙ

• Η **Αλεξάνδρα Κωνσταντάκου** του Κωνσταντίνου και ο **Στέφανος Άννης** παντρεύτηκαν στις 28/9/08 στον Ι.Ν. Αγίου Χριστοφόρου στο Δαφνί Χαϊδαρίου και ακολούθησε δεξίωση στο κέντρο "Επαυλη".
• Η **Βράκα Βαΐα** του Βασ. και ο **Μπελούκας Απόστολος** του Ιωαν. παντρεύτηκαν στις 13/9/08 στον Ι.Ν. Αγ. Τριάδας Πειραιά.

ΚΗΔΕΙΕΣ

• **Χρήστος Ζαρκάδας** ετών 84 απεβίωσε στις 31/8/08. Η κηδεία του έγινε στον Ι.Ν. Παναγίτσας Παλατιανής.
• **Μαυρογονάτος Αριστείδης** του Δημ. εψάλη στον Αγ. Δημήτριο Δροσιάς και ετάφη στο Νεκροταφείο του Αγ. Στεφάνου Αττικής.
• **Ιωάννης Μπελούκας** εψάλη στον Αγ. Βασίλειο Πειραιά και ετάφη στο Γ' Νεκροταφείο.
• **Γκαγκανάσιος Γρηγόρης** του Ιωάν. απεβίωσε στις 12/9/2008 και ετάφη στις 13/9/2008 στο Νεκροταφείο της Άνω Βούλας.
• **Μπουντούρης Βασίλειος** του Κων/νου ετάφη στο Νεκροταφείο της Ζωοδόχου Πηγής στα Τρίκαλα.

ΔΩΡΕΕΣ

• Ο **Βασίλης Βράκας** του Ευαγ. εις μνήμη του αδελφού του Δημήτρη προσφέρει 50€ στην Αδελφότητα.

Επιστολές που λάβαμε

Τρίκαλα 5-9-2008
Κύριε Πρόεδρε.

Αγαπητέ μου Γιώργο, θέλω να σε συγχαρώ για την άοκνη θητεία σου ως πρόεδρος της "ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ" και για την έκδοση μιας απαραίτητης εφημερίδας όπως είναι τα «Γαρδικιώτικα Νέα».

Θα ήθελα να σου κάνω γνωστό, ότι για όποιον ενδιαφέρεται για τα CD και το βιβλίο μου είμαι στη διάθεσή του. Είναι τα εξής:

Βιβλίο: «**Τραγούδια Παραδοσιακά**», 180 σελίδες με CD στο οπισθόφυλλο με 25 προπολεμικά δημοτικά τραγούδια.
«**Μαρουσιάνα**» CD με 12 δημοτικά τραγούδια 5€
«**Ξενιτεμένο**» CD με 12 δημοτικά τραγούδια 5€
«**Ασπροπόταμος - Πίνδος** τραγούδια» CD με 18 δημοτικά τραγούδια 10€

«**Βάγγια**» CD με 10 δημοτικά τραγούδια (καθιστικά) 10€
«**Ζυγουριάδης**» CD με 10 δημοτικά τραγούδια (χορευτικά) 10€

«**Σόλο λαούτο**» CD με 20 γνωστά δημοτικά τραγούδια 10€
Τραγουδά ο Σωτήρης Τόγελος.

Κλαρίνο παίζει ο Σωτ. Σγουρός και ο Σπύρος Αναστασιού. Είναι γραμμένα με τα πλέον εξαιρετα δημοτικά συγκροτήματα και με αυστηρώς παραδοσιακά μουσικά όργανα.

* Ο σκοπός της διάθεσης δεν είναι φιλοκερδής, παρά η διάδοση και διατήρηση αυτών των γνήσιων και αυθεντικών τραγουδιών. Όποιος δεν μπορεί οικονομικά να τα αγοράσει, διατίθενται δωρεάν από μένα.

Φιλικότητα
Σωτήρης Β. Τόγελος

Τρίκαλα 5-9-2008

Αγαπητά «Γαρδικιώτικα Νέα»,
Σαν Γαρδικιώτης και αναγνώστης της εφημερίδας, σας συγχαίρω για την έκδοσή της.

Είναι αναμφίβολα μια πατριωτική ευαισθησία και ενημέρωση για διάφορα θέματα που αφορούν το μεγάλο και όμορφο χωριό μας.

Θα επιθυμούσα όπως στα επόμενα φύλλα να δημοσιεύσετε τις εργασίες μου. Είναι από το βιβλίο μου «Τραγούδια παραδοσιακά» που υπάρχει στην κυκλοφορία.

Ευχαριστώ και εύχομαι καλή συνέχεια.
Φιλικά Σωτήρης Β. Τόγελος
Αριστοτέλους 14 Τρίκαλα 42100
Τηλ: 24310-75564 Κιν: 6978639171

Ορισμένοι πατριώτες μας έχουν εκφράσει την επιθυμία να στέλνουν χρήματα μέσω Τράπεζας.
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: 190/296037-01

Όνομα: Αδελφότητα των εν Αθήναις και Πειραιεί Γαρδικιωτών.
Όταν καταθέτετε χρήματα ενημερώστε τον Πρόεδρο της Αδελφότητας για να κόβονται οι αντίστοιχες αποδείξεις.

Προπολεμικοί οργανοπαίχτες και τραγουδιστές

Ως προπολεμικοί οργανοπαίχτες και τραγουδιστές εννοώ τους ανθρώπους με δισκογραφία από τις αρχές του 1900 μέχρι το 1940. Οργανοπαίχτες και τραγουδιστές, που δισκογράφησαν προπολεμικά σε δίσκους 78 στροφών, είναι κυρίως οι κλαρινίστες σε τραγούδια προπαντός της στεριανής Ελλάδας. Όπως ο **Νίκος Καρακώστας** και ο **Κώστας Ανεστόπουλος** με κατ' εξοχήν τραγουδιστή τον ανεπανάληπτο **Γιώργο Παπασιδέρη** (Παπασιδέρη) από την Κούλουρη της Σαλαμίνας (Κουλουριώτης).

Επίσης η **Ρίτα Αμπατζή**, (φίλη και ανταγωνίστρια της **Ρόζας Εσκενάζι** της Σμυρνιάς, καθώς και η **Γεωργία Μπτάκη**, που τραγούδησαν σε πολλούς δίσκους με τους παραπάνω κλαρινίστες, αλληά και με άλλους κλαρινίστες και βιοβίστες.

Οι ρυθμοί των τραγουδιών είναι χορευτικοί, όπως «Τσάμικος ή Συρτός» καθώς και μη χορευτικοί, όπως τα «καθιστικά» τα λεγόμενα «τραπεζάτικα» ή «κλέφτικα».

Ο Κ. Καραγιάννης ήταν κι αυτός αυθεντία στα καθιστικά τραγούδια με το κλαρίνο του.

Άλλοι σοφίστες στο κλαρίνο είναι ο **Α. Σταμέλος**, **Κων. Γιαούζος**, **Χαρ. Μαργέλης**, **Γιάννης Κυριακάκης**, **Αθ. και Αντ. Λαβίδας**, **Κων. Μπούρμπας**, **Νικήτας Κωτσόπουλος** κ.α. **Τραγουδιστές** είναι οι **Μιχ. Καλλήργης**, **Μήτσος Αραπάκης**, **Χρήστος Κοντόπουλος**, **Δήμος Χολέβας**, **Δημ. Βλαχοπούλης**, **Δημ. Περδικόπουλος**, **Κ. Ρούκουνας** (Σαμιωτάκι), **Αντ. Διαμαντιδής** (Νταλγκάς), **Γιώργος Νάκος** κ.ά. Δισκογραφία με σοφίστες στο βιολί, προπολεμικά έχουμε τον **Δ. Σέμση** (Σαλονικιός ή Σέρβος) επίσημο βολιστή των σουλιτάνων και μεγάλο παράγοντα αργότερα των φωνογραφικών εταιρειών. Ο **Δ. Δραγάτσος** (Ογδοντάκης), που με συνοδεία και άλλων οργάνων με τους παραπάνω τραγουδιστές και με άλλους, παρουσίασαν μεγάλη δισκογραφική κίνηση. Από τους Ηπειρώτες κλαρινίστες υπάρχουν ο **Κίτσος Χαρισιάδης**, ο **Φίλ. Ρούντας**, οι **Μπατζαίοι** και οι **Χαλκιάδες** (πέμπτη γενιά σήμερα). Όλοι αυτοί οι λαϊκοί οργανοπαίχτες είναι συντηρητές της δημοτικής μουσικής παράδοσης, άξιοι και άμεσοι εκφραστές του συναισθηματικού πλούτου του λαού. Διαισθητικοί καθώς είναι ανακαλύπτουν κάθε ένδειξη της λαϊκής ευαισθησίας, την εμπλουτίζουν και την μορφοποιούν, την κάνουν μουσική, τραγούδι, ποίηση, χορό και την αποδίδουν άμεσα στο φυσικό αποδέκτη και συνδημιουργό του, το λαό.

Με την ξεχωριστή τέχνη των λαϊκών οργανοπαίχτων στη δημοτική μας μουσική, συνεχίζεται έτσι —αιώνες τώρα— μια αξιοθαύμαστη αλληλεγγύη των ίδιων πάντα φαινομένων, σε μια πάνδημη συνδημιουργία με τις παραδοσιακές αξίες και τους θεσμούς, να δένουν το αυστηρό πλαίσιο μιας σταθερής εξελικτικής πορείας και προοπτικής με το μέλλον.

Τα τραγούδια αυτά αποτυπώθηκαν στο περίφημο βινύλιο. Σήμερα όμως πολλοί από αυτούς τους δίσκους είναι τόσο φθαρμένοι που, εκτός από τις ετικέτες με τα σχετικά στοιχεία τους, δεν ακούγεται καθαρά ούτε μια λέξη.

Τα Προπολεμικά Δημοτικά Τραγούδια.

Τα τραγούδια αυτά εκφράζουν ηχητικά και εννοιολογικά την πραγματική μας μουσική. Μια μουσική αιώνων. Τη μουσική και την παράδοση των Ελλήνων. Γι' αυτό με λυπεί το γεγονός που οι νεότερες γενιές με τρόπο περιφρονητικό συντελέσαμε ώστε να παραμερίζεται τα κλέφτικα και τα άλλα δημοτικά μας τραγούδια.

Τα ξενόφερτα τραγούδια, οι ξενόφερτοι σκοποί αλλοιώνουν τη ζωντανή παράδοση με τα δρώμενά της. Πνίγουν τη μουσική μας και την ίδια υπόστασή μας.

Στον πρόλογο ενός βιβλίου του Σπ. Περιστέρη παρατηρούμε τα παρακάτω λόγια που αξίζει να τα αποτυπώσω: «Για τα δημοτικά μας τραγούδια, τόσο ως ποίηση, όσο και ως μουσική έχουν γραφεί κι έχουν ειπωθεί ως σήμερα πολλά. Όσοι ασχολήθηκαν και νοιάζονται γι' αυτά, είτε Έλληνες είναι είτε ξένοι, ειδικοί επιστήμονες, μουσικολόγοι, φιλόλογοι, λαογράφοι, οι οποίοι ερευνούν και τα μελετούν, δεν βρίσκουν λόγια κατάλληλα να εκφράσουν το θαυμασμό τους για τη μαγευτική αυτή πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία του Ελληνικού λαού».

Όλοι διαπιστώνουν τη μεγάλη τους αξία και εξαίρουν τη σπουδαία σημασία τους: Εθνική, ιστορική, ψυχολογική, παιδευτική, αισθητική. Είναι χρέος εθνικό και επείγουσα ανάγκη να περισωθεί από τον αφανισμό της ΛΗΘΗΣ και από την αδιαφορία και την άγνοια των ανθρώπων, η αθάνατη αυτή πνευματική μας κληρονομιά και να περισυναχθεί ο πολύτιμος αυτός θησαυρός της Ελληνικής ψυχής, η μουσική του γλώσσα.

Από τα μέσα της πρώτης δεκαετίας του αιώνα μας, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ηχογραφήθηκαν σε δίσκους 78 στροφών πολλά τραγούδια ελληνικά. Μεταξύ αυτών και πολλά δημοτικά παραδοσιακά τραγούδια από μετανάστες καλλιτέχνες Έλληνες με σπάνιο

ταλέντο. Έτσι υπάρχουν σε μερικά ιδιωτικά αρχεία, πολλοί δίσκοι οι οποίοι ηχογραφήθηκαν πριν από το 1928 στην Αμερική.

Ευτυχώς που υπάρχει και αυτό το δισκογραφικό έργο, αφού οι περισσότεροι παλιοί πρακτικοί οργανοπαίχτες και τραγουδιστές μας, δεν ζουν πιά. Είναι θεωρώ αυτό το δισκογραφικό έργο υπόδειγμα και πρότυπο για τους νεότερους που θέλουν να ασχοληθούν με την πραγματική παραδοσιακή μουσική.

Παλιοί Κλαριντζήδες

Οι Χαλκιάδες πρακτικοί οργανοπαίχτες, αυτοί οι Ηπειρώτες καλλιτέχνες κλείνουν τώρα γύρω στα 150 χρόνια ζωής, συμπληρώνοντας έτσι την πέμπτη τους γενιά. (Ο Μάνθος Χαλκιάς, ο εξαδέλφος του Τάσου

Ήπειρος 1909. Κομπανία λαϊκών μουσικών (τακίμι). Αρχείο Χριστόδουλου Καλλιδή («Ζαγοροχώρια» Έκδοση Ριζαρείου Ιδρύματος, Αθήνα 1992)

Χαλκιά, ο οποίος και του δίδαξε κλαρίνο, πέθανε το 1927).

Την ίδια εποχή ο **Χρήστος Χαρισιάδης** ήταν ένας από τους κορυφαίους τότε κλαρινίστες. Δηλαδή οι Χαλκιάδες παίζουν κλαρίνο από τότε που πρωτοεμφανίστηκε το κλαρίνο στην Ελλάδα.

Ο προπάππος τους, ο **Αντ. Κάμπης**, αργότερα Χαλκιάς, έπαιζε κλαρίνο. Ο γιος του Μήτρος (Δημήτρης 1841-1909) έπαιζε επίσης κλαρίνο.

Πέντε γενιές κλαρίνο επίσης έχουμε τους **Γκαγκαίους** στη Ζίτσα. Πέντε γενιές του **Νταλαίου** στο Δελβινάκι. Τέσσερις γενιές του **Μπατζαίου** στα Τσαρπαλιανά.

Σε περιοχές ολόκληρες, η οργανική μουσική του τόπου βρίσκονταν στα χέρια των γύφτων. Στην Ήπειρο, στο Δομοκό, στα Τρίκαλα, στη Λάρισα, στην Καρδίτσα, στη Λειβαδιά, στη Ρούμελη, στην περιοχή Ασπροποτάμου και αλλού η λέξη «γύφτος» σημαίνει ο οργανοπαίχτης. Οργανοπαίχτες όπως ο **Ασλάνης**, ο **Σουλεϊμάνης**, ο **Αμέτος**, ο **γερο-Μέτος**, ο **Σελίμης**, ο **Αρίφης**, ο **Τζαμαλής**, ο **Νταλίμης** και άλλοι ήταν από αυτούς τους γύφτους τους λεγόμενους.

Ελάχιστοι από τους παλιούς κλαρινοπαίχτες διασώθηκαν πριν από την εμφάνιση της δισκογραφίας και αυτοί μας είναι γνωστοί είτε από τη φήμη τους είτε από τη μνήμη των νεότερων. Όπως: **Σουλεϊμάνης**, **Αρίφης**, **Ν. Τζάρας**, **Γ. Τζαμάλης**, **Ασλάνης**, **Αμέτος**, **Κ. Μόσχος** ή **Φουσκοπούκας**, οι οποίοι ήταν πολύ γνωστοί στην περιοχή τους και υπήρξαν δάσκαλοι για άλλους νεότερους δεξιοτέχνες.

Οι πρώτοι αυτοί σοφίστες ήταν οι «επίλεκτοι» της εποχής τους γι' αυτό και σήμερα ηχογραφημένα δείγματα της τέχνης τους κινούν το θαυμασμό των νεότερων, για τη μοναδική τους απόδοση και για την αξεπέραστη τεχνική τους.

Πριν από 150 χρόνια βλέπουμε την εμφάνιση του κλαρίνου στην Ήπειρο και στη Δυτική Μακεδονία (Σιάτιστα). Στη Ρούμελη, Μωριά και Θεσσαλία πριν από 100 χρόνια. Στη Στερέα Ελλάδα πριν από 80 χρόνια. Στην Αθήνα και στα νησιά του Αιγαίου πριν από 60 χρόνια περίπου.

Από το βιβλίο του Σωτήρη Β. Τόγελου
“ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ”
Εκδόσεις ΤΥΠΟΙΣ Τρίκαλα 2005

Δημοσθένης Βλαχαγγέλης Ο κορυφαίος λαουτιέρης και τραγουδιστής του Ασπροποτάμου Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Ο Δημοσθένης Βλαχαγγέλης γεννήθηκε το 1916 στο Γαρδικι Ασπροποτάμου Τρικάλων (μαρτυρία εκλογικού βιβλιαρίου). Πέθανε τον Νοέμβρη 1999 σε ηλικία 83 ετών. Ήταν γιος του Κωνσταντίνου Βλαχαγγέλη από το Γαρδικι Τρικάλων και της Μαρίας Μπέργιου από την Αγ. Παρασκευή (Τζιούρτζια) Ασπροποτάμου. Έμαθε την τέχνη του λαούτου από τον πατέρα του Κων/νο Βλαχαγγέλη, τον επονομαζόμενο και Καλαντζή. Ο πατέρας του ήταν και δημιουργός δημοτικών τραγουδιών όπως η Σιάνα κ.α. Είχε παίξει και στον Έλατο στην Αθήνα αλλά δυστυχώς δεν επιθυμούσε να ηχογραφήσει τα τραγούδια του.

Ο Δημοσθένης Βλαχαγγέλης παντρεύτηκε το 1946 την Ευαγγελή Παρθένη του Θεόδωρου από το Γαρδικι Τρικάλων και απέκτησαν πέντε παιδιά: την Μαρία, τον Κων/νο, τον Θεόδωρο, τον Γρηγόρη και τον Νικόλαο.

Ο Δημοσθένης Βλαχαγγέλης εκτός από το παίξιμο του λαούτου είχε και πολύ καλή φωνή ως τραγουδιστής, ήταν υψίφωνος, ικανότητα που ήταν σημαντικός παράγοντας επαγγελματικής επιτυχίας στο δημοτικό τραγούδι εκείνη την εποχή. Έχει παίξει και τραγουδήσει σ' όλη την περιοχή του Ασπροποτάμου με κομπανίες και σόλο το νομό Τρικάλων και στην Αθήνα αργότερα όπου έμενε μέχρι το θάνατό του. Ταξίδεψε στη Αμερική όπου έκανε συναυλίες και έπαιξε και σε ελληνικά κέντρα διασκέδασης. Εκτός από τις κομπανίες, συχνά έπαιζε μόνος του στα καφενεία των χωριών. Παίζοντας λαούτο και τραγουδώντας ταυτόχρονα. Οι άλλοι μουσικοί επειδή έβλεπαν την αγάπη του κόσμου προς το πρόσωπο του και το ότι αποκόμιζε χρήματα χωρίς αυτούς προσπαθούσαν να μειώσουν την καλλιτεχνική του αξία με φράσεις όπως: «τι παίζει βρε ο Βλαχαγγέλης, νταλκαδάκια παίζει».

Όμως δεν αντιλαμβάνονταν την σημαντικότητα του εγχειρήματος του. Ο Δημοσθένης Βλαχαγγέλης έπαιζε τη μελωδική γραμμή στο λαούτο, ταυτόχρονα συνόδευε με έναν τύπο ίσου με τις πάνω χορδές του λαούτου και την ίδια στιγμή τραγουδούσε. Γι αυτό που χρειαζόταν τρεις μουσικοί, εκείνος το έκανε μόνος του.

Το παίξιμο του στο λαούτο είχε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (τρέμολο, ταχύτητα στη μελωδία, ποικιλία και γλυκύτητα στο ύψος) που θα ζήλευαν πολλοί βιρτουόζοι σολιστές εγχόρδων οργάνων της οικογένειας του λαούτου (ούτι, λαούτο, μπουζούκι). Ήταν από τους τελευταίους πριμαδόρους λαουτιέρηδες που χωρίς να το γνωρίζει ο ίδιος ακολουθούσε ένα τρόπο παιξίματος που πλέον έχει χαθεί. Σ' αυτό το παίξιμο έβαζε το προσωπικό του στίγμα που αφομοιώνονταν δημιουργικά με τα παραδοσιακά τραγούδια. Η φωνή του ήταν το ίδιο χαρακτηριστική και μπορούμε να τον ξεχωρίσουμε ακούγοντας τους δίσκους που ηχογράφησε και περιλαμβάνουν και άλλους τραγουδιστές. Ηχογράφησε σε δίσκους γραμμοφώνου, 45 στροφών, και 33 στροφών μεγάλης διάρκειας (I.P), και σε πολλές κασέτες έναν αριθμό τραγουδιών που ξεπερνάει τα εκατό.

Συнерγάστηκε με τον Βάιο Μαλλιάρη, τον Κων/νο Φίλιππου, τον Γεώργιο Βούκια, Βασίλειο Τόγελο, Σωτήρη Σγουρό, Βαγγέλη Σούκα, Μπουρλάσκο, Βασιλάρη, Σπύρο Αναστασίου κ.α. Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποιους δίσκους 33 στροφών που συμμετείχε: Τραγούδια του Λόγγου, Ελληνική Λεβεντιά, Λάλα τ' αηδόνι (προσωπικός δίσκος) κ.α. Ορισμένα απ' αυτά επανεκδόθηκαν την δεκαετία του 1980 στη σειρά δίσκων με τίτλο «Οι Πηγές τον Δημοτικού Τραγουδιού» μαζί με τους σημαντικότερους εκπροσώπους του δημοτικού τραγουδιού όπως ο **Γιώργος Παπασιδέρης, η Ρίτα Αμπατζή, ο Νίκος Καρακώστας κ.α.** Επίσης εκδόθηκε στην Η.Π.Α. ο δίσκος 33 στροφών «TRAGOUDIA TOU LOGOU» (SONGS OF HE CANYON) από την RCA VICTOR INTERNATIONAL (αρχείο Αρ. Καλυβιώτη). Ο Κων/νος Φιλίππου αναφέρει σε μια συνέντευξή του στο Νίκο Μπαζιάνα (Τρικαλινά τ. 20 σελ. 482): «...τότε ελάχιστοι τραγουδιστές υπήρχαν. Απ' αυτούς ξεχωρίζε τον Αχιλλέα Νταράλα από την Καρδίτσα, που έπαιζε και βιολί και τον Δημοσθένη Βλαχαγγέλη ή Καλατζή από το Γαρδικι, που ήταν «πρώτο στόμα», κατά την έκφραση του, κι έπαιζε και καλό λαούτο.

Με τον Βλαχαγγέλη συνεργάστηκε τριάντα περίπου χρόνια στην περιφέρεια Τρικάλων-Καρδίτσας».

Ήταν τόση η αγάπη του κόσμου προς το πρόσωπό του, και ειδικά ορισμένων φίλων του και γλεντζέδων που ονόμαζαν το γιο τους με το όνομα Δημοσθένης (ο πατέρας του Μίμη Οικονόμου από τα Στουρναρέικα Τρικάλων φώναζε τον γιο του Δημοσθένη). Επίσης είχε μεγάλη επιτυχία στην περιοχή του Μεσολογγίου με τα κλέφτικα τραγούδια και σύμφωνα με μαρτυρίες που έχουμε υπηρέτησε στρατιωτής μαζί με τον Τσιτσάνη στη Λάρισα και έπαιξαν μάλιστα και μαζί.

Στα Τρίκαλα συμμετείχε στις εξής συναυλίες που διοργάνωσε ο Μορφωτικός Εκπολιτιστικός Λαογραφικός Σύλλογος Γαρδικίου:

- 10 Απριλίου 1982 στο κινηματοθέατρο Αχιλλείο όπου τιμήθηκαν όλοι οι παραδοσιακοί οργανοπαίχτες του Γαρδικίου με μετάλλιο και δίπλωμα

- 11 Δεκεμβρίου 1988 στο Αχιλλείο, Αφιέρωμα στο Δημ. Βλαχαγγέλη όπου συμμετείχαν οι: Σγουρός, Μπιτέλης, Τσιούνης, Τόγελος, Γεωργίου κ.α.

- 20 Απριλίου 1997 στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Τρικκαίων όπου καταχειροκροτούνταν από ένα ενθουσιώδες ακροατήριο σε μια κατάνεστη από κόσμο αιθουσα

- Η τελευταία του συναυλία ήταν το 1999 στην Αθήνα σε ένα συνέδριο. Εμφανίστηκε επίσης σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές (προσωπικό αφιέρωμα στην ΕΡΤ στην εκπομπή Μουσικοί Οδοιπορικό στις 28 Δεκεμβρίου 1996) και συνεργάστηκε και με τα χορευτικά της Δώρας Στράτου.

Αναφέρουμε και κάποια από τα τραγούδια που έχει ηχογραφήσει: Αγγινάρα, Ανδρούτσος, Από τη γειτονία μου βγαίνω, **Αρβανιτοβλάχικο**, Αυγερινός, Βλαχοπούλα, **Γειτονοπούλα**, Γιαννιώτισσα, Γιούργια, Δέσπω, Διώξε με μάνα διώξε με, Δυό πουλάκια τα καμμένα, Εμένα να με κλάψετε, Εσείς βουνά μου χιονισμένα, Εσείς βουνά μου πράσινα, **Εσείς πουλιά πετούμενα**, Εύζωνας, Ζωίτσα μου, Ήχος Βαρύς π' ακούγεται, Θρήνος μεγάλος έγινε, η Λιάκουρα της Λειβαδιάς, **Καραπατάκι**, **Κερατζίδικο**, Καταραχιάς, Κλείσαν οι στράτες του Μωριά, Κλέφτες βγήκαν στα βουνά, Κλαίνε τα χάνια γι' άλογα, Κοιμάται η Ελένη μοναχή, Λαγιαρνί, Λάλα τ' αηδόνι, η Μαριωρή παντρεύεται, Με πήρε ο ύπνος κι έγειρα, Μεσ την κορφή στον Όλυμπο, Μη με κοιτάς στα μάτια, **Μια μικρή κοντούλα**, Να μουν βρύση να μουν στερνά, Όμορφη πούνα η Λειβαδιά, Όπως κι αν είσαι έλα, Όσα πουλάκια στα βουνά, Παιδιά βλαχόπουλα, **Παιδιά της Σαμαρίνας**, Παναγιωτίτσα λυγερή, Παντρεύουν την αγάπη μου, Πάνω σε ψηλά μαρούλα, **Παπαγεώργης**, **Πέρδικα περδικούλα μου**, Πες μου ποια μάνα σ' έκανε, Ποιός έλατος κρατεί δροσιά, **Το πράσινο μαντήλι**, Πως τόπαβες ορφανή, **Ρηγάκι**, Σαράντα χρόνους ασκητής, Η Σιάνα, Στη βρύση παραμόνευα, **Στο μύλο στο νερόμυλο**, Συννέφιασε ο Παρνασσός, Σωτήρηχαινας, Τζαβέλαινα, Τι να τον κάνω τον ντουινιά, **Τρία κορίτσια πέρασαν**, **τρυγόνα η ορφανή**, **Τώρα τα πουλιά**, Τρικαλινή μου πέρδικα, Τσέλιο περήφανε, Φουστάνελα με γαζί, Χεμαριώτικο, Χρυσάιδω κ.α.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε για τη βοήθεια τους τους/τις παρακάτω:

Μαρία Βλαχαγγέλη, Θεόδωρο Βλαχαγγέλη, Νεοκλή Παπασταύρου, Σωτήρη Γοργογέτα, Μίμη Οικονόμου, Αριστομένη Καλυβιώτη, Σωτήρη Σγουρό και επιθυμία μας είναι να γίνει ένα συλλογικό διβλίο - βιογραφία αυτού του μεγάλου μουσικού.

Των Σωτήρη Τόγελου - Δημήτρη Νινίκα

(Από το έντυπο του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Αιθίων 1ο Επιστημονικό Συνέδριο Δήμου Αιθίων Ελάτη 3-4 Ιουνίου 2006 Πρακτικά)

Η παλιά Βλαχόστρατα Τρικάλων - Γαρδικίου

Τον Σωτήρη Αποστ. Γοργογέτα
Συγγραφέα - Ερευνητή

ΠΙΝ ΑΠΟ ΜΕΡΙΚΕΣ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ, όταν δεν υπήρχαν οι αυτοκινητόδρομοι, οι Ασπροποταμίτες βλάχοι του Γαρδικίου που ξεχείμαζαν στα Τρίκαλα ακολουθούσαν το παρακάτω δρομολόγιο, με τα μολάρια, την άνοιξη για ν' ανέβουν στο χωριό τους, το Ξακουστό και πανέμορφο Γαρδικι.

Τρίκαλα-Πύλη-Μονότοξη γέφυρα Αγ. Βησσαρίωνα (πρώτο κονάκι)-Δραμίζι (Κοτρώνη)-Άγιος Γεώργιος-Τύρνα (Ελάτη) (μεσημεριανό κονάκι). Από δω ξεκινούσαν δύο δρόμοι για το Γαρδικι. Ο πρώτος ήταν από Τύρνα-θέση Καργίωνα (χάνι Πατσιαντζή)-Κόρμπου-Ξυλογέφυρο-Βρύση Φτελιά μονοπάτι Κακιάς Σκάλας (πάνω από το ρέμα Κόρμπου)-μονότοξη γέφυρα Χατζηπέτρου-Νερόμυλος Βετερνίκου-μονοπάτι κάτω από το χωριό Χατζηπέτρι (Βετερνικό)-τοποθεσία Παλιοβετερνικό (παλιό χωριό). Ο δεύτερος δρόμος ήταν Τύρνα-θέση Τζιατζιά-Περτουλιώτικα λειβάδια-βρύση Μουτσιάρα-χωριό Περτούλιρέμα Καρπούζα-θέση Κουρμάργια (βρύση)-χωριό Χατζηπέτρι (Βετερνικό)-τοποθεσία Παλιοβετερνικό. Εδώ ανταμώνανε οι δύο δρόμοι και γινόταν το βραδινό υπαίθριο κονάκι.

Οι κυρατζήδες ξεφόρτωναν τα πράγματα και οι γυναίκες τοποθετούσαν τα σακιά, δισάκια κ.λπ. σε σχήμα Π και στρώνανε τις μάλλινες φλοκωτές βελεντζές για ύπνο. Οι άντρες κουβαλούσαν κούτσουρα και άναβαν μεγάλη φωτιά που διαρκούσε όλη τη νύχτα, γιατί το κρύο ήταν τσουχτερό.

Από το σημείο αυτό ξεκινούσαν πάλι δύο δρόμοι για Γαρδικι. Ο ένας ήταν από θέση Παλιοβετερνικό-σκάλα Πύρρα-έξω απ' το χωριό Πύρρα-σκάλα Φονίσκα-σκάλα Καμνάι-γεφύρι ρέματος Παλιομάντρι-Χωριό Καμνάι (Αγ. Νικόλαος)-τοποθεσία Ασάκα δίπλα στο ρέμα Σπηλιώτης. Ο άλλος δρόμος ακολουθούσε τη ροή του ποταμού Καμναϊτικού. Από τη θέση Παλιοβετερνικό το καρβάνι κατέβαινε κάτω στο ποτάμι και το διέσχιζε 52 φορές (52 πόροι)! Όταν έφτανε στη σμιξη με το ρέμα Σπηλιώτης έστριβε δεξιά και ακολουθώντας ανηφορικά το ρέμα έφτανε στη θέση Ασάκα, όπου γινόταν το μεσημεριανό κονάκι, κάτω απ' τις πυκνές κρانيές. Ο δεύτερος δρόμος ήταν συντομότερος, πιο ασφαλής όταν το ποτάμι δεν είχε πολύ νερό. Όταν έβρεχε και το ποτάμι ήταν αδιάβατο, ακολουθούσαν τον απάνω δρόμο. Απ' την Ασάκα το μονοπάτι περνούσε τη δασωμένη Μακρυρράχη-τη βρύση Γιώργου Στράτου - Τζιμα-Λιάσοβο πέρασμα Αστρου-γέφυρα Μουτσιारीτικο ρέματος-μαντίνα Μπαούση-Μπλαγκόφτη ανηφορικό μονοπάτι με τα πολλά καγκέλια-Μπουζάκου-Γαρδικι.

Τώρα που ο καιρός είναι καλοκαιριού τσουρουφλιάζει κυριολεκτικά τον κάμπο και οι άνθρωποι ξεροψήνονται καθημερινά στο φούρνο αυτόν, η ψυχή των βουνίσιασ ασπροποταμιτών βλάχων φλιτουράει πραγματικά προς τις παλές εκείνες όμορφες αναμνήσεις του παρερισμού τους στα δροσόλουστα χωριά της Πίνδου.

Και σα δε μπορούμε πια ν' απολάψουμε τέτοιες συγκινήσεις γιατί έτσι το θέλουν οι καιροί, ελάτε σεις βουνίσιοι ασπροποταμίτες να επιχειρήσουμε ένα τέτοιο ζηλευτό ταξίδι για τα όμορφα χωριά μας, έστω και με τη φαντασία μας.

Και να, ημέρες τώρα τα σπίτια μας είναι ανάστατα, σαν του Μάη τ' ανοιξιάτικα μάγια χτύπησαν χαρωπά την πόρτα τους. Ψώνια διάφορα κουβαλιέντα αδιάκοπα, σακιά και δισάκια προετοιμάζονται, ενώ τα άλλα μάλλινα που θα μείνουν εδώ στα μπαούλα, διπλώνονται προσεχτικά με μπόλικη ναφθαλίνη. Τα μικρά της οικογένειας ημέρες τώρα δεν κλεί-

νουν μάτι ώσπου νάρθει η μέρα εκείνη που περιμένουν τόσο ανυπόμονα. Κάποιο πρωινό ανάστατο το σπίτι ολόκληρο από τη νύχτα. Κουδούνια και τσοκάνια πολύφωνα και ποδοβολητό τετραπόδων ακούγονται από μακριά. Οι φωνές των κυρατζήδων ταραζουν την ησυχία της γειτονιάς. Φορτωμένα πια τα μολάρια ξεκινούν με τους καβαλλαραίους, ενώ βιαστικές χειραφίες και ολιγόλογοι χαιρετισμοί ανταλλάσσονται με τους ήσυχους καμπίσιους που θα μείνουν εδώ όλο το καλοκαίρι. Γοργά η συνοδεία διαβαίνει την οδό Ασκληπιού, γυρίζει ύστερα προς την Αγία Μονή και κατόπι προς τη γέφυρα του σιγανού Σαλαμπριά, τη Μεγάλη Πουλιόνα όπου παίρνει το λουκουμάκι και το κρύο νερό στου ρέκτη Πικνάδα, το Γρουζι, το Μπελέτσι. Τη διαδρομή αυτή του καυτερού κάμπου οι βουνίσιοι προσπαθούν να την κάνουν πολύ πρωί ή αργά το βράδυ, για ν' αποφυγουν την αφόρητη ζέση του πυρακτωμένου ήλιου. Κοντά στο Μπελέτσι τα καρβάνια των παραθεριστών ή κατευθύνονται δεξιά προς την Πόρτα-Παναγιά, μέσα από τις πυκνές τούφες αρωματισμένων λυγαριών, την κρουβρουση και την παλιά βυζαντινή εκκλησιά στην οποία με ευλάβεια ανάβουν το κεράκι τους ή προς το χωριό της Πόρτας και την άλλη κρουβρουση του Μπλιγιόρι.

Απ' όπου και να πήγαιναν με μικρή διαδρομή κοντά στις όχθες του θορυβώδικο Πορτιάτη με τα βουνίσια από χιόνι νερά του, έφταναν στην παλιά μονότοξη γέφυρα του Αγίου Βησσαρίωνα, κοντά στην οποία έκαμαν πάντα το πρώτο κονάκι τους.

Απ' εδώ πια αρχίζουν οι απότομες πλαγιές του γκριζού Κόζιακα, του βουνού που αποτελεί το τελευταίο σύνορο της Πίνδου προς τον απέραντο θεσσαλικό κάμπο.

Ο παλιός δρόμος ανηφορίζει απότομα προς το πρώτο ορεινό χωριό το Δραμίζι (Κοτρώνη), αφού πρώτα ο κουρασμένος στρατοκόπος δροσιστεί απ' το κρυστάλλινο νερό της Ξακουσμένης βρυσούλας του Κόζιακα.

Το πρώτο δροσερό βουνίσιο αγεράκι χαϊδεύει απαλά το πρόσωπο και φέρνει αόριστα το άρωμα του έλατου, καστανιές-πουρνάρια-κέδρα και πλατάνια, στολίζουν τα πρανή, πέρα στ' αντικρυνό βουνό φαντάζουν σα σε απέραντο ταμπλώ ζωγραφικής τα χωριουδάκια, τα δάση κι' οι δαντελένιες κορυφογραμμές, ενώ ο Πορτιάτης κάτω στη ρεματιά ξεφωνίζει αδιάκοπα το μονότονο τραγούδι του που φτάνει ως τ' αυτιά μας σαν επώδους κάποιας μουσθριακής συμφωνίας προς το άπειρο. Η ψυχρή αναστατη από πλούσια συγκίνηση πλημμύρας αισθημάτων που αυτόματα γεννάει η ζηλευτή και πολυπόθητη ιδέα της αλλαγής του πληκτικού περιβάλλοντος, ενώ αυθόρμητα το πνεύμα θυμάται και τα χείλη με συγκίνηση προφέρουν τους στίχους του τραγουδιστή του χωριού και της στάνης Κώστα Κρυστάλλη.

Βουνά του Πίνδου αφηλά με τα πολλά κλαριά σας, με τα τρανά τα έλατα, τις γέρικες οξιές σας, τους ίσκιους τις δροσές σας Αχ πότ' ακόμα μια φορά θε να σας αγναντέψω, πότε θα πιω απ' τα κρύα σας τ' αθάνατα νερά σας...

Συνέχεια στο επόμενο φύλλο

(Από το έντυπο του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Αιθίων 1ο Επιστημονικό Συνέδριο Δήμου Αιθίων Ελάτη 3-4 Ιουνίου 2006 Πρακτικά)

Εκδηλώσεις που πραγματοποίησε ο Ευεργετικός Σύλλογος Γαρδικίου - Αθαμάνων «Οι Άγιοι Ανάργυροι» στο πανέμορφο Γαρδίκι

Πλέον των 2.000 ατόμων υπολογίζεται ότι παραβρέθηκαν στην εκδήλωση

Συνέχεια από τη σελ. 1

μεγάλη τιμή για τους Γαρδικιώτες που έχουν ένα τόσο παλιό ιστορικό και δραστήριο Σύλλογο, θα πρέπει να είστε πολύ υπερήφανοι για το Σύλλογο σας. Γι' αυτό θα πρέπει όλοι σας να τον στηρίζετε με οποιονδήποτε τρόπο για να συνεχιστεί η ιστορία του και η προσφορά του προς το Γαρδίκι και το κοινωνικό σύνολο. Εγώ ως Δήμαρχος Τρικάλων θα είμαι στο πλευρό σας όταν με χρειαστείτε.

Επίσης χαιρετισμό απηύθυνε και ο Υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. **Νίκος Λέγκας**, ο οποίος λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων έφθασε με κάποια καθυστέρηση στην εκδήλωση. Σε σύντομο χαιρετισμό του, αφού συνεχάρη όλους τους συντελεστές της εκδήλωσης τόνισε ότι, ικανοποίησε σοβαρά αιτήματα που απασχολούσαν τον Σύλλογο και ότι θα συνεχίσει να είναι αρωγός στις προσπάθειες αυτές που καταβάλλει ο ιστορικός Σύλλογος των Γαρδικιωτών.

Ακολούθησε ο χορός των επισήμων και στη συνέχεια ο χορός όλων των παρευρισκομένων Γαρδικιωτών και φίλων του χωριού ο οποίος συνεχίστηκε μέχρι τα ξημερώματα με την ορχήστρα του Βασίλη Αναστασίου και στο τραγούδι τους Κώστα Μπατατόλη και Χρήστου Λόζιο. Κατά την διάρκεια της εκδήλωσης ο Σύλλογος απένειμε τιμητικές αναμνηστικές πλακέτες με το έμβλημα του Συλλόγου στο **Σωτήρη**

ρήσουν τα ήθη, έθιμα και τις παραδόσεις του χωριού μας.

Επίσης κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης η **Βάσω Βλαχοκώστα** μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου ανακοίνωσε και τα εξής ευχάριστα για το Σύλλογο:

Θα σας αναφέρω λίγα λόγια για ένα μεγάλο στολίδι που έχει το χωριό μας, τον Ευεργετικό, Σύλλογο Γαρδικίου — Αθαμάνων «Οι Άγιοι Ανάργυροι». Τον ίδρυσαν, όπως γνωρίζετε, οι παππούδες μας, κυρίως κτηνοτρόφοι, αγωγιάτες και τυροκόμοι με σκοπούς ευεργετικούς και εκπαιδευτικούς. Αυτό το μήνα κλείνει τα 104 χρόνια λειτουργίας-και δράσης. Είναι λεύτερος στον Βλαχοχώρια της Πίνδου. Πρόσφατα το Κέντρο Ερεύνες της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών ζήτησε στοιχεία για την ιστορία και τη δράση του Συλλόγου τα οποία στείλαμε. Έτσι ο Σύλλογος του χωριού μας πέρασε στην Ιστορία. Είναι μεγάλη τιμή για το χωριό μας να έχει ένα τόσο παλιό και δραστήριο Σύλλογο, θα πρέπει λοιπόν όλοι οι Γαρδικιώτες να τον στηρίξουμε για να συνεχίσει να υπάρχει και να προσφέρει. Ανήκει σε όλους τους Γαρδικιώτες, είναι δικός σας Σύλλογος. Εμείς είμαστε προσωρινοί διαχειριστές του Συλλόγου. Πάντως σας διαβεβαιώνουμε ότι σύσσωμο το Δ.Σ. του Συλλόγου καταβάλλει υπεράνθρωπες προσπάθειες για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το

Νάκας ο εφημέριος Γαρδικίου πατέρας-Αθανάσιος.

Με τηλεγραφήματα χαιρέτισαν την εκδήλωση ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. **Σωτήρης Χατζηγάκης** και ο Βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Τρικάλων κ. **Χρήστος Χάϊδος**. Επίσης την επομένη 10/8/08 τελέστηκε η καθιερωμένη του Συλλόγου θεία Λειτουργία στον Ι. Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου Γαρδικίου προς τιμήν των Αγίων Αναργύρων και εψάλη επιμνημόσυνη δέηση υπέρ αναπαύσεως της ψυχής των 48 πεσόντων Γαρδικιωτών στους ιερούς του Έθνους αγώνες. Έγινε ανάγνωση των ονομάτων των πεσόντων και κρατήθηκε ενός λεπτού σιγή. Δάφνινο στεφάνι κατέθεσε ο Υφυπουργός κ. Νίκος Λέγκας ο οποίος παρακολούθησε και την θεία Λειτουργία μαζί με τον Δήμαρχο Αιθίων και το Δημοτικό Συμβούλιο. Η ομιλία στο Ηρώο των Πεσόντων έγινε από τον Πρόεδρο του Συλλόγου και η οποία έχει ως εξής:

Είναι μεγάλη τιμή σε μας που βρισκόμαστε σήμερα εδώ, μπροστά στο Ηρώο των Πεσόντων Γαρδικιωτών για να αποτίσουμε με θρησκευτική ευλάβεια φόρο τιμής στους Αθάνατους Γαρδικιώτες Αξιωματικούς, Υπαξιωματικούς και Οπλίτες που έπεσαν ηρωικά μαχόμενοι στους Ιερούς του Έθνους μας αγώνες: «Τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι». Αλλά είναι και χρέος του Συλλόγου να τιμάει αυτούς που όρισαν στη ζωή τους να φυλάνε Θερμοπύλες. Ένα κλαδί στη μνήμη τους μέσα από την καρδιά μας -και μια ευχή του ιερέα αποτελούν ελάχιστη πράξη αναγνώρισης της προσφοράς αυτών που έδω-

σαν τη ζωή τους για να ζούμε εμείς ελεύθεροι. Το επιβεβαιώνει και ο ποιητής Ανδρέας Κάλβος αυτό: «Αν τις αποθάνει για την πατρίδα η μύρτος είναι φύλλον ατίμητον και καλά τα κλαδιά της κυπαρίσσου». Πιστοί στο καθήκον τους οι ήρωες Γαρδικιώτες, με γενναιότητα και αυτοθυσία, με περιφρόνηση προς τα επίγεια αγαθά διάλεξαν το δρόμο της αθανασίας, το δρόμο της τιμής, το δρόμο της δόξας. Σαράντα οκτώ Γαρδικιώτικα παλικάρια με το αγωνιστικό τους φρόνιμα και το υψηλό αίσθημα ευθύνης και καθήκοντος έπεσαν ηρωικά μαχόμενοι στο πεδίο της μάχης για την υπεράσπιση των ιδανικών της φυλής μας. Σήμερα εδώ στο χώρο αυτό αντικρίζουμε με συγκίνηση το Ιερό Μνημείο και αναλογιζόμαστε με δέος τα ιστορικά τους κατορθώματα.

Ήρωες Γαρδικιώτες εμείς οι απόγονοί σας υποσχόμαστε ότι, εάν η μοίρα το απαιτήσει, θα δώσουμε την τελευταία μας πνοή στη στεριά, τη θάλασσα και τον αέρα, ως αντάξιοι συνεχιστές σας.

Αθάνατοι Νεκροί Γαρδικιώτες.

«Ας μη βρέξει ποτέ το σύννεφον, και ο άνεμος σκληρός ας μη σκορπίσει το χώμα το μακάριον που σας σκεπάζει». Αιωνία σας η μνήμη.

- **Αξίζουν συγχαρητηρίων τα μέλη του Δ. Σ., Κική Μπουντούρη, Παναγιώτης Μπαταγιάννης, Βάσω Βλαχοκώστα, Δάφνη Πλεξίδα, Γραμματώ Μπουκουβάλα και Τάκης Κουτσονάσιος για την άρτια οργάνωση της εκδήλωσης.**

Το Δ.Σ.

Σγουρό και τον **Σωτήρη Τόγελο**, για την πλούσια προσφορά τους στη μουσική παράδοση του τόπου και στον **Σωτήρη Γοργογέτα** για την πλούσια προσφορά του στον Λαϊκό Πολιτισμό.

Με την έναρξη της απονομής ο Πρόεδρος του Συλλόγου ανέφερε τα εξής: Με πράξη του Δ.Σ. του Συλλόγου αποφασίστηκε η απονομή τιμητικής πλακέτας στους συμπατριώτες μας **Σωτήρη Σγουρό, Σωτήρη Τόγελο και Σωτήρη Γοργογέτα**. Ήταν στις δραστηριότητες του Συλλόγου να επιβραβεύσει τους ανθρώπους αυτούς του χωριού μας, που πρόσφεραν ένα πλούσιο έργο στη Μουσική Παράδοση και τον Λαϊκό Πολιτισμό του τόπου μας. Με την ενέργεια αυτή ο Σύλλογος αναγνωρίζει πια και επίσημα τους κόπους και μόχθους των τριών συμπατριωτών μας, στις προσπάθειες τους να διατη-

καταστατικό του.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους, ο Υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. **Νίκος Λέγκας**, ο Δήμαρχος Τρικκαίων κ. **Μιχάλης Ταμής**, ο Δήμαρχος Αιθίων κ. **Κώστας Μπατατόλης**, ο Αντιδήμαρχος κ. **Βασίλης Νάκης**, ο Αντιδήμαρχος Αιθίων κ. **Κώστας Ούτρας**, ο Πρόεδρος Γαρδικίου κ. **Γρηγόρης Σκανδάλης**, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι Αιθίων κ.κ. **Κώστας Βράκας, Αθανάσιος Μπαμπούρης, Τάκης Βράκας και Γεώργιος Γατζούλας**, ο εκπρόσωπος της Αδελφότητας Αθηνών -Πειραιώς κ. **Τάκης Μπολούτσος**, ο Γεν. Γραμματέας της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Βλάχων κ. **Μιχάλης Μαγειρίας**, ο ταμίας της Παν. Ομοσπ. Βλάχων κ. **Θανάσης Μουστάκας**, ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Ματσουκίου κ. **Παντελής**